

KVVY

Hämeen haja-apu 3 -hankkeen jätevesineuvonta

Loppuraportti 2015-2016

Satu Heino 2016

Tekijä	KVVY ry, Satu Heino
Otsikko	Hämeen haja-apu 3 -hankkeen jätevesineuvonta
Hankeaika	20.4.2015-31.8.2016
Hankealue	Hausjärven, Hämeenkosken, Kärkölän ja Padasjoen kunnat sekä Riihimäen kaupunki
Rahoitus	Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

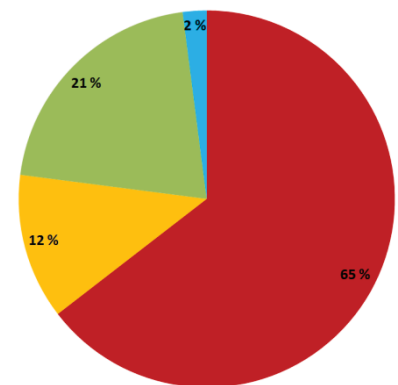
Tiivistelmä

Hämeen haja-apu 3 -hanke oli Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen (KVVY ry) toteuttama kiinteistökohtaisen jätevesineuvonnan hanke. Hanke oli jatkoa Hämeessä vuodesta 2013 alkaen tehdyille neuvontatyölle. Hanketta rahoitti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Hankeaika oli 1.3.2015-31.8.2016. Vuonna 2015 neuvontatyö painottui kiinteistökohtaiseen neuvontaan ja vuonna 2016 tehtiin vain yleisneuvontaa.

Jätevesineuvontakäynnit suunnattiin kuntien osoittamille alueille. Neuvontakäyntiä tarjottiin asukkaille kirjeitse. Neuvontakäyntejä tehtiin Hausjärvellä, Hämeenkoskella, Kärkölässä, Padasjoella ja Riihimäellä. Käyntiä tarjottiin 1788 kiinteistölle, joista 947 kiinteistöä otti neuvontakäynnin vastaan. Koko hankkeen rahoituspäätöksen mukainen neuvontakäyntitavoite oli 900 käyntiä. Kiinteistökäyntien lisäksi puhelimitse neuvottiin 308 asukasta. Vuonna 2015 neuvontapisteitä ja yleisötilaisuuksia oli molempia kaksi. Vuonna 2016 neuvontapiste oli kaikkiaan 11 eri kohteessa mm. kesätapahtumissa ja toreilla. Neuvontapisteillä ja tapahtumilla tavoitettiin vuonna 2015 yhteensä 55 henkilöä ja vuonna 2016 yhteensä 103 henkilöä.

Kiinteistökohtaisesti neuvotuista kiinteistöistä 880 oli vakituisesti asuttuja, 56 ympärivuotisessa käytössä olevia loma-asuntoja, 4 kesäasuntoja ja 7 muita kohteita. Tässä raportissa tarkastellaan pääasiassa vakituisesti asuttuja kiinteistöjä, koska muiden kuin vakituksessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen määrä oli vähäinen.

Vakituisilla asunnoilla vessavedet käsiteltiin yleisimmin pelkästään saostussäiliöissä tai imeyttämällä maahan. Jätevesineuvontakäynneillä todettiin, että 65 prosenttia vakituisten asuntojen 880 arvioidusta jätevesijärjestelmästä vaatii saneerausta. 12 prosenttia kiinteistöistä selviää pienillä järjestelmän parannustoimilla ja 21 prosentilla järjestelmä on jo nykyisellään kunnossa. Vähäisen vedenkäytön piiriin kuuluu 2 prosenttia kaikista arvioiduista järjestelmistä.

Pelkkien pesuvesien käsittelyjärjestelmiä oli 84 kiinteistöllä. Lisäksi 18 kiinteistöllä pesuvesien määrä oli vähäinen. Yleisimmin pesuedet käsiteltiin saostussäiliöissä ja maaperäkäsittelyssä. Maaperäkäsittelyistä nykyvaatimuksiin riittämättömiä imeytysjärjestelmiä oli 45 prosenttia ja vaatimukset täyttäviä 36 prosenttia. Pesuvesien käsittelyjärjestelmistä 41 prosenttia vaatii kokonaan uusimista ja 11 prosenttia pieniä parannuksia.

Pääsääntöisesti jätevesijärjestelmän uusimista vaativille kiinteistöille suositeltiin maaperäkäsittelyjärjestelmien rakentamista (69 %). Laitepuhdistamoa suositeltiin 11 prosentille kiinteistöistä ja umpisäiliötä 12 prosentille kiinteistöistä. Pesuvesisuodatinta ehdotettiin 4 prosentissa tapauksista ja suosituksista 4 prosenttia koski vesivessan vaihtamista kuivakäymäläksi. Samalle kiinteistölle on voitu suositella yhtä tai useampaa eri järjestelmävaihtoehtoa.

Asukkaat antoivat positiivista palautetta neuvonnan maksuttomuudesta ja puolueettomuudesta. Neuvonta vahvisti monen asukkaan ajatuksia siitä, mikä olisi kiinteistölle sopiva järjestelmä ja kuinka saneeraus kannattaisi toteuttaa. Lisäksi asukkaille oli epäselvää, mistä tulisi lähteä liikkeelle ja siltä osin neuvonta selkeytti asioita. Neuvontakäynnit osoittautuivat tarpeelliseksi myös järjestelmän jo uusineilla kiinteistöillä. Rakentamisvirheiden lisäksi järjestelmän seuranta ja hoitotoimet oli usein laiminlyöty.

Yli puolet neuvotuista vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmistä oli yli 25 vuotta vanhoja. Neuvontakäynneillä olikin nähtävissä, että elinkaarensa loppupäässä oleviin järjestelmiin tarvitaan välittömiä saneeraustoimia. Asukkaat kaipaivat kiireesti selkeää viestiä, että mikä on jatkossa haja-asutusalueella vaadittava jätevedenkäsittelyn taso ja millä menetelmillä siihen päästään. Jos selkeitä ohjeita ei tule, on vaarana, että asukkaat saneeraavat järjestelmän nykyistä vastaavaksi eivätkä tee puhdistustehoa parantavia muutoksia.

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	1
2.	HANKEORGANISAATIO	2
3.	HANKKEEN TIEDOTUS JA YLEISNEUVONTA	2
3.1	Tiedotustoimet.....	2
3.2	Puhelin- ja nettineuvonta	3
3.3	Neuvontapisteet tapahtumissa ja yleisötilaisuudet	4
4.	KIINTEISTÖKOHTAINEN NEUVONTA.....	4
4.1	Toimintamalli	4
4.2	Perustietoa neuvontakäynneistä	6
4.3	Kiinteistöjen vesihuoltojärjestelmät	7
4.4	Lietteiden tyhjennys.....	9
4.5	Jätevesijärjestelmien uusimistarve ja remontointisuunnitelmat	10
4.5.1.	Neuvojen arvio jätevesijärjestelmien uusimistarpeesta	10
4.5.2.	Neuvojen jätevesijärjestelmien kunnostussuositukset kiinteistöille.....	12
4.5.3.	Arvio jätevesiremonttien toteutusajasta.....	13
5.	PALAUTE	14
6.	KOKEMUKSET	14

LIITTEET:

Liite 1. Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista

Liite 2. Hankkeen tekemät roll-upit

Liite 3. Kiinteistölle lähetettävä tiedotekirje

Liite 4. Kiinteistöllä täytettävä tietojenkeruulomake

Liite 5. Kiinteistölle jätettävä arvio neuvontakäynnistä

Liite 6. Kartta neuvontakäyntien jakautumisesta kunnittain

Liite 7. Kiinteistölle jätettävän arvion arviointikriteerit

Liite 8. Neuvojen arvio erillisviemäröityjen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien saneeraustarpeesta

Liite 9. Yhteenveto kiinteistöjen nykyisistä jätevesijärjestelmistä SYKE:n luokittelun mukaisesti

1. JOHDANTO

Haja-asutusalueen jätevesienkäsittelyä säädellään talousjätevesiasetuksella (209/2011). Asetuksen vaatimukset astuivat voimaan jo vuonna 2004. Tämän jälkeen säädöksiä on useaan otteeseen muutettu, viimeksi maaliskuussa 2015, ja tullaan ilmeisesti jälleen muuttamaan vuoden 2016 aikana. Säädökset ovat olleet myös jatkuvan poliittisen keskustelun kohteena ja saaneet runsaasti julkisuutta mediassa. Myös jätevesijärjestelmien toimivuudesta on käyty vilkasta keskustelua vuosien saatossa.

Asukkaille tilanne on hyvin hämmentävä. Yksittäisen kiinteistönomistajan on vaikea tietää, mitä omalla kiinteistöllä olisi järkevintä tehdä ja missä vaiheessa. Yli puolet vakituksessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmistä on kuitenkin yli 25 vuotta vanhoja ja ovat jo siinä vaiheessa elinkaarta, että jotain kunnostustoimia tarvitaan lähivuosina. Moni on kuitenkin lykännyt asiaan tarttumista ja odottaa tilanteen selkiytymistä ja selkeitä ohjeita vaadittavista toimista ja varmuudella toimivista järjestelmistä.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys (KVVY ry) on tehnyt puolueetonta jätevesineuvontaa Pirkanmaalla vuodesta 2007 alkaen. Neuvontaa on tehty sekä Maaseuturahaston rahoituksella vuosina 2008-2012 että Pirkanmaan ELY-keskuksen rahoituksella vuosina 2012-15. Hämeessä KVVY on tehnyt jätevesineuvontaa Hämeen ELY-keskuksen rahoituksella vuosina 2013-15. Vuoden 2015 loppuun mennessä on tehty kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa yli 7500 kiinteistöllä, joista noin 3100 käyntiä Hämeessä.

Hämeen haja-apu 3 –hanke jatkoi aiemmissa hankkeissa tehtyä neuvontatyötä. Hankkeen tavoitteena oli tehdä vähintään 900 kiinteistökohtaista neuvontakäyntiä maastokaudella 2015. Vuonna 2016 hanke teki vielä yleisneuvontaa alueella. Hankealue oli Hausjärven, Hämeenkosken, Kärkölen ja Padasjoen kunnat sekä Riihimäen kaupunki. Hanke toteutettiin tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa. Hankkeen neuvonta-alueet olivat kuntien valitsemia ja kunnat toimittivat hankkeelle kiinteistöjen osoitetiedot neuvontaa varten. Hanketta rahoitti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista.

2. HANKEORGANISAATIO

Neuvontahanke toteutettiin yhden osa-aikaisen hankevastaavan ja kolmen neuvojan voimin. Hankkeen osa-aikaisena hankevastaavana toimi FM Satu Heino. Hankevastaavan tehtävänä oli vastata hankkeen johtamisesta, hallinnoinnista, kustannusseurannasta, tiedotuksesta, neuvonnan käytännön toteutuksesta, hankkeessa käytettyjen materiaalien päivityksistä ja raportoinnista. Hankevastaava myös markkinoi neuvontatyön neuvonta-alueille ja vastasi jätevesineuvontasivuston www.kvvy.fi/jatevesi ylläpidosta. Hankevastaava koulutti neuvojat tehtäviinsä.

Hankkeen päätoimisina jätevesineuvojina vuonna 2015 toimivat Seija Nissinen, Laura Huhtala ja Katja Varantola ja vuonna 2016 Laura Silén (os. Huhtala). Työsuhteet olivat eripituisia ollen yhteensä noin 14 henkilötyökuukautta. Neuvojen tehtävänä oli aikatauluttaa ja reitittää oman neuvonta-alueensa neuvontakäynnit sekä vastata neuvontakäyntien tekemisestä ja tiedottamisesta omilla neuvonta-alueillaan. Lisäksi neuvojat tekivät tarpeen mukaan yleisneuvontaa tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Nissisen neuvontakunnat olivat Padasjoki, Hämeenkoski, Riihimäki ja Kärkölä. Huhtala neuvoi Hausjärvellä ja Varantola Kärkölässä. Hankkeen kirjanpidosta vastasi KVVY:n taloushallinto.

Hankkeen toimien ohjaamisesta vastasi hankekuntien ja rahoittajan edustajista muodostuva ohjausryhmä. Ohjausryhmän jäsenet olivat:

- Timo Virola, johtava vesitalousasiantuntija, Hämeen ELY-keskus
- Jussi Leino, vesitalousasiantuntija, Hämeen ELY-keskus
- Lotta Kölli, ympäristösihteeri, Hausjärven kunta (12/2015 asti)
- Riitta Hyytiäinen, ympäristösihteeri, Hämeenkosken ja Kärkölän kunnat
- Riina Tamminen, ympäristötarkastaja, Riihimäen kaupunki
- Maria Virtanen, ympäristösihteeri, Padasjoen kunta, 09/2015 alkaen ympäristösihteeri Sanna Kumpumäki
- Satu Heino, hankevastaava, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry

3. HANKKEEN TIEDOTUS JA YLEISNEUVONTA

3.1 Tiedotustoimet

Hanke julkaisi vuoden 2015 aikana 6 ja vuonna 2016 kolme lehdistötiedotetta, jotka koskivat esim. jätevesiviikkoa ja neuvontatyön aloittamista ja neuvontatilaisuuksia eri alueilla. Tiedotteiden pohjalta julkaistiin ainakin 14 lehtijuttua. Tiedotteiden lisäksi hanke toimitti keväällä 2015 median käyttöön valmiit jutut jätevesienkäsittelyn tarpeesta haja-asutusalueella ja mökkien jätevesijärjestelmistä, teki talvella 2016 jutun pesuvesien käsittelyjärjestelmistä Suomalaiset kuivakäymälät -julkaisuun ja toimitti kesällä 2016 median käyttöön valmiin jutun mökkien jätevesiasioista. Valtakunnalliselle jätevesiviikolle toukokuussa 2015 hanke ei ehtinyt järjestää tilaisuuksia, vaan keskittyi neuvontatyön käynnistämiseen kunnissa. Vuonna 2016 ei järjestetty valtakunnallista jätevesiviikkoa.

Hanke tiedotti neuvontatyön etenemisestä nettisivuillaan www.kvvy.fi/jatevesi. Myös kunnat tiedottivat neuvonnasta omilla verkkosivuillaan. Hanke teki yhteistyötä myös paikallisten toimijoiden, ku-

ten kyläyhdistysten ja järvien suojeluyhdistysten, kanssa. Paikallistoimijat tiedottivat neuvontatyöstä kylän tiedotuskanavia käyttäen. Yhteenvedo hankkeen tiedotustoimista on koottu liitteeseen 1.

Saostuskaivon betoni vetelee viimeisiään

Haja-asutus: Kaksi kolmesta kiinteistöstä Päijät-Hämeessä joutuu jätevesiremonttiin.

PADASJOKI
Nina Rätty

Lievenys ei ole voimassa, ennen
kuin se menee eduskunnassa
Etelä-Hämeen Lehti

voon valui imeytyskentältä ta-
kaisiin harmaata vettä.
Väestökeskusteluun osallistuminen

Jätevesineuvontaa syksyllä Hausjärvellä ja Kärkölässä

Torstaina 4.6.2015

ja kukat pääsevät vauhtiin kivi-
kehan keskellä
Näistä leppä-
mista alkaa tä-
sineuvonta h-
Sittä hoitaa P-
simmäistä ke-
vesistön ves-
Myöhemm-
sen neuvon-
koskella ja
Johanna
totuuden h-
Seija Nissi
tahtitiin lä-
Onko
sittu? Or
T-haarat
tyhjennä

Jätevedet oikeilla menetelmillä oikeaan paikkaan:

Hausjärvellä
saa kesän ja al-
kasyksyn ajan
maksutonta
jätevesineu-
vontaa

Hausjärvi
Anu Ylämäki

Hausjärvellä on kesän ja alku-
syksyn aikana mahdollista
saada maksutonta jätevesineu-
vontaa. Tämän mahdollistaa
Kokemäenjoen vesistön vesien-
suojeluyhdistys ry:n paikkakun-
nalla aloittama hanke.

Etelä-Hämeen Lehti

Asukas Esa Rouvila ja jätevesineuvoja Seija Nissinen huomaa-
vat, että saostuskaivon ylin rengas on likahtanut.

JÄTEVESI

Neuvojen kesäkausi alkoi Autoisilta

Nina Rätty: Haja-asutusalueiden jätevesineuvonta alkoi Päijät-Hämeessä tänä kesänä Padajoen haittoil-
ta. Neuvontakauden aikana kiertetään myös Hämeen-
koskella ja Kärkölässä.
Tilunnetta hämmäntä
uuden hallitusohjelman

linjojen lieventää jätevesi-
asetusta. Määräaika po-
tuivi ja järjestelmän kunto
tarkasteltiin, kun talossa
tehdään laaja peruskorjaus.
Jätevesineuvon-
tojen nykyisin mukaan, eli
korjauksia on maalis-
kuun 2015 asti. Uutiset A6

Kuva 3.1. Esimerkkejä hankkeesta tehtyjen lehtijuttujen otsikoista.

Talvella 2015-2016 tehtiin yleisneuvonnan käyttöön kolme roll-upia aiemmissa hankkeissa tehtyjen esitemateriaalien aineistosta. Roll-upien aiheina olivat vakituisten asuinkiinteistöjen jätevesijärjestelmät (Järjestelmät toimiviksi! –roll-up), mökkien pesuvesien käsittely ja kuivakäymälät (Mökkivedet kuntoon! –roll-up) ja järjestelmien elinkaari ja tarkkailu (Hoidettu järjestelmä toimii! –roll-up). Roll-upien kuvat löytyvät liitteestä 2.

3.2 Puhelin- ja nettineuvonta

Lehtijuttujen ja muun tiedottamisen myötä hankkeen työntekijöille tuli yhteensä 29 neuvontapuhelua tai kysymystä sähköpostilla. Lisäksi neuvojat kävivät käyntien perumispuheluiden yhteydessä läpi 279 kiinteistön tilanteen ja neuvoivat siinä yhteydessä niin järjestelmän valinnassa kuin toimivan järjestelmän hoidossakin. Yhteensä puhelimesta neuvottiin 308 henkilöä.

3.3 Neuvontapisteet tapahtumissa ja yleisötilaisuudet

Hanke teki yleisneuvontaa kuntien ja paikallisten yhdistysten toiveiden mukaisesti. Mahdollisuutta neuvontaan markkinoitiin laajasti kylissä toimiville yhdistyksille. Lisäksi yhteistyötä tarjottiin alueella toimiville jäteyhtiöille, jätevesisuunnittelijoille ja muille yhteistyötahoille.

Vuonna 2015 neuvontapisteitä ja yleisötilaisuuksia oli molempia kaksi. Vuonna 2016 järjestettiin jätevesineuvonnan kesäkiertue ja neuvontapiste oli kaikkiaan 11 eri kohteessa mm. kesätapahtumissa ja toreilla. Neuvontapisteillä ja tapahtumilla tavoitettiin vuonna 2015 yhteensä 55 henkilöä ja vuonna 2016 yhteensä 103 henkilöä. Neuvontapisteellä kävi keskimäärin 10 hlöä/tapahtuma ja yleisötilaisuuksissa keskimäärin 15 hlöä/tapahtuma. Yhteenveto hankkeen neuvontapisteistä ja tapahtumista on koottu liitteeseen 1.

Kuva 3.2. Jätevesineuvoja Laura Huhtala pitämässä neuvontaständiä Hausjärvellä Ryttylän kyläpäivässä.

4. KIINTEISTÖKOHTAINEN NEUVONTA

4.1 Toimintamalli

Hämeen haja-apu 3 –hankkeessa kiinteistökohtainen neuvontatyö toteutettiin aiemmissa hankkeissa hyväksi todetulla ns. nuohooja mallilla. Neuvontahanke aloitettiin neuvottelemalla kuntien kanssa kiinteistökohtaisen neuvonnan tarpeista. Kunnilta pyydettiin osoitetiedot niille viemäriverkoston ulkopuolisille kiinteistöille, joille kunta halusi neuvontakäyntejä kohdistaa. Neuvonta kohdistettiin ensisijaisesti vakituisesti asutuille kiinteistöille.

Ennen neuvontatyön aloittamista ko. alueen jätevesineuvoja piti palaveri kunnan ympäristö- ja rakennusvalvonnan viranomaisten kanssa. Palaverissa käytiin läpi neuvontatyön kulku ja käytettävät dokumentit, neuvontatyön aikataulutus sekä hanke-alueen rajausta ja erityispiirteet. Lisäksi sovittiin neuvontatyön tiedotuskäytännöistä. Kuntaedustajien kanssa käytiin läpi myös kunnan lupakäytännöt ja jätevesijärjestelmiin liittyviä tulkintakysymyksiä.

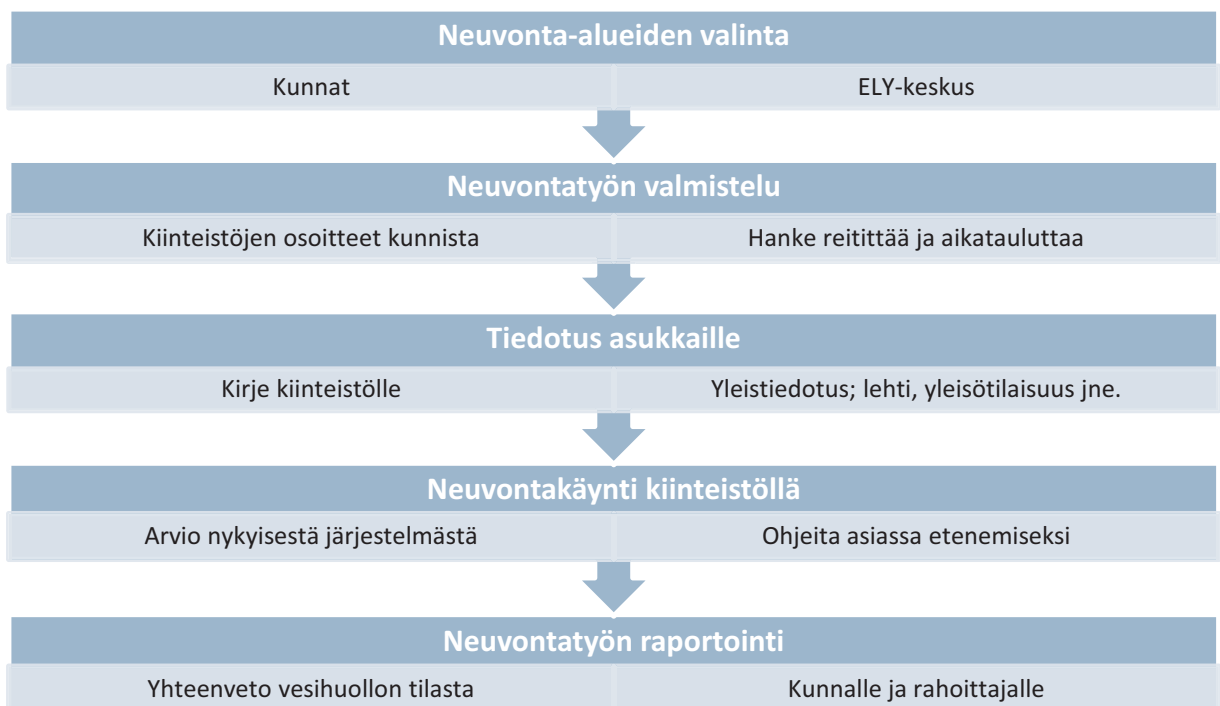
Varsinainen neuvontakäyntien valmistelu alkoi osoitetiedoston muokkaamisella sekä neuvontakäyntien reitittämällä ja aikatauluttamisella. Tämän jälkeen asukkailla lähetettiin tiedotekirje neuvontakäynnistä (liite 3). Uuden neuvonta-alueen alkaessa käynnistettiin myös muu tiedotus kuntapalaverissa sovitun tiedotussuunnitelman mukaisesti. Neuvontatyöstä pyrittiin kertomaan monipuolisesti mm. paikallislehdissä ja kuntien verkkosivuilla.

Neuvontakäynnin aluksi tutustuttiin kiinteistön nykyiseen jätevesijärjestelmään. Tiedot kirjattiin tietojenkeruulomakkeeseen (liite 4). Kiinteistökäynnin havaintojen ja asukkaan kertoman perusteella arvioitiin nykyisen jätevesijärjestelmän riittävyttä asetuksen vaatimuksiin nähden. Tämän jälkeen annettiin ohjeita, miten jätevesijärjestelmän kanssa tulisi jatkossa toimia ja vastattiin asukkaan kysymyksiin. Neuvontakäynnistä jätettiin kiinteistölle kirjallinen arvio (liite 5). Lisäksi jätettiin tarpeen mukaan yleishyödyllisiä esitteitä ja ohjeita sekä tarvittaessa lista alueella toimivista jätevesijärjestelmien suunnittelijoista. Neuvontakäynneillä ei jaettu kaupallista materiaalia.

Neuvontakäynti edellytti asukkaan tai hänen valtuuttamansa henkilön läsnäoloa. Mikäli asukas ei perunut käyntiä ja kiinteistöltä ei tavoitettu ketään, asukkaalle jätettiin viestilappu. Viestissä kerrottiin, että neuvoja on käynyt kiinteistöllä ja asukas voi halutessaan varata uuden käyntiajan.

Neuvontakäyntien jälkeen neuvojat täyttivät kiinteistökäynnin tiedot Excel-taulukkoon. Hankevas-
taava hoiti tämän jälkeen neuvontakäyntien tilastoinnin ja yhteenvedojen tekemisen.

Neuvontakäynneillä asukailta kysyttiin, saako käynnin tiedot luovuttaa viranomaisille. Neuvontakäyntien jälkeen ko. kunnalle ja Hämeen ELY-keskukselle toimitettiin osoitelistat sekä toteutuneista että peruuntuneista käynneistä. Vesihuoltotiedot luovutettiin vain niiltä kiinteistöltä, jotka antoivat siihen luvan.

Kuva 4.1. Yhteenvedo KVVY:n käyttämästä kiinteistökohtaisen neuvontatyön toimintamallista.

4.2 Perustietoa neuvontakäynneistä

Jätevesineuvontakäynnit suunnattiin kuntien osoittamille alueille. Neuvontakäyntiä tarjottiin asukkailla kirjeitse. Neuvontakäyntejä tehtiin vuonna 2015 Hausjärvellä, Hämeenkoskella, Kärkölässä, Padasjoella ja Riihimäellä. Käyntiä tarjottiin 1788 kiinteistölle, joista 947 kiinteistöä otti neuvontakäynnin vastaan. Koko hankkeen rahoituspäätöksen mukainen neuvontakäyntitavoite oli 900 käyntiä. Neuvontakäyntien jakautuminen kunnittain on koottu yhteenvetotaulukkoon (Kuva 4.2). Kartta neuvontakäyntien sijoittumisesta kuntien alueelle löytyy liitteestä 6.

Kunta	Tarjottu	Toteutunut	Peruttu	Toteuma %	Tavoite	% tavoitteesta
Hausjärvi	736	373	363	51	380	98
Hämeenkoski	342	189	153	55	120	158
Kärkölä	475	246	229	52	250	98
Padasjoki	143	84	59	59	100	84
Riihimäki	92	55	37	60	50	110
	1788	947	841	55	900	105

Kuva 4.2. Yhteenveto KVVY:n vuonna 2015 tekemistä jätevesineuvontakäynneistä kunnittain. Toteutuneiden neuvontakäyntien määrää on verrattu rahoituspäätöksen mukaiseen käyntitavoitteeseen.

Neuvontakäyntien toteumaprosentti vaihteli kunnittain 51-60 prosentin välillä ollen keskimäärin 55 prosenttia. Toteutumatta jääneistä käynneistä 53 prosentissa (444 kpl) tapauksista kiinteistöllä ei ollut ketään paikalla. 279 kiinteistöä sai neuvontaa puhelimesta neuvontakäynnin perumisen yhteydessä.

Toteumaprosentti on selkeästi pienempi kuin neuvontatyön alkaessa Hämeessä vuonna 2013, jolloin lähes 70 prosenttia asukkaista otti neuvonnan vastaan. Vuosittaiset käyntimäärät ja toteumat on tilastoituna alla olevassa taulukossa (Kuva 4.3).

Vuosi	Tarjottu	Toteutunut	Peruttu	Toteuma %
2015	1788	947	841	55
2014	1814	1205	609	66
2013	1479	1011	468	68
	5081	3163	1918	63

Kuva 4.3. Yhteenveto jätevesineuvontakäynneistä Hämeen ELY-keskuksen rahoittamissa neuvontahankkeissa. Vuonna 2013 neuvonta suuntautui Hämeenlinnan seudulle ja vuonna 2014 Forssan seudulle ja Lopelle.

Käydyistä kiinteistöistä 93 prosenttia (880 kpl) oli vakituisesti asuttuja. Vakituksista asunnoista ranta-alueella (alle 100 m rannasta) oli 66 kpl, pohjavesialueella 69 kpl ja tiheästi asutulla alueella (naapurin alle 100 m) 322 kpl. Asukkaita vakituisesti asutuilla kiinteistöillä oli keskimäärin 2,3. Vain kesäkäytössä oleville loma-asunnoille tehtiin vain 4 neuvontakäyntiä. Ympärivuotisesti käytettyjä loma-asuntoja käydyistä kiinteistöistä oli 6 prosenttia (56 kpl). Näistä kaksi kolmasosaa oli vesivessallisia ja muutenkin hyvin varusteltuja. Lopuissa oli kuivakäymälä ja yhtä kiinteistöä lukuun ottamatta kaikki kuuluivat vähäisen vedenkäytön piiriin. Muita kiinteistöjä oli alle prosentti (7 kpl). Näistä kuusi kiinteistöä oli neuvontakäynnin aikaan asumattomia ja yksi marjatila, jossa oli sesonkityövoimaa.

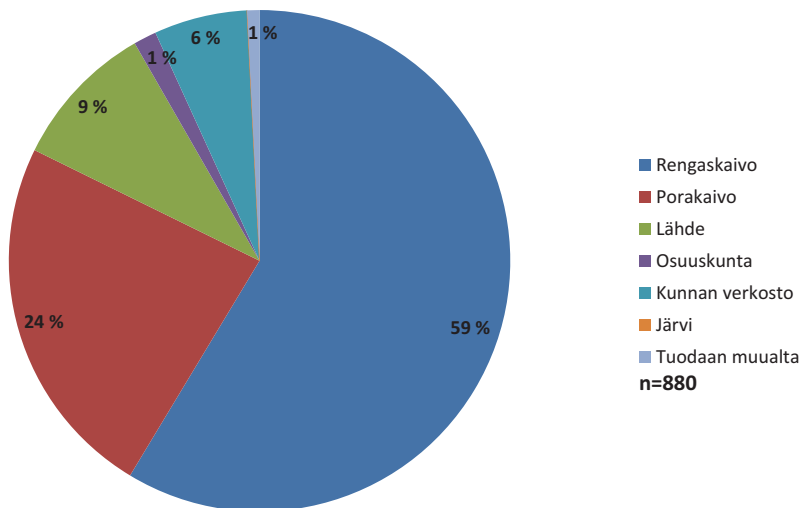
34 prosenttia (324 kpl) vakituisesti asutuista kiinteistöistä kielsi neuvontakäynnillä kerättyjen tietojen luovuttamisen viranomaisille. Tietojen luovutuksen kieltäminen ei yleensä liittynyt neuvojan antamaan arvioon, vaan syyt olivat enemmänkin henkilökohtaisia ja liittyivät usein asukkaan asenteeseen kunnan toimintaa tai yleensä asiaa kohtaan. Jos kiinteistön asukas ei itse ollut paikalla neuvontakäynnillä, eikä ollut tiedossa, hyväksyykö asukas tietojen luovuttamisen viranomaisille, tietojen luovuttaminen kirjattiin kielletyksi. Osassa perikunnan omistamista kiinteistöistä tietojen luovuttaminen kiellettiin, koska kaikki perikunnan edustajat eivät olleet paikalla.

Tämän raportin tarkasteluissa käsitellään pääasiassa vakituisia asuntoja, koska loma-asuntojen ja muiden kuin asuinkiinteistöjen käyntimäärät olivat niin pieniä, että niiden osalta tarkastelujen tekeminen ei ollut mielekästä.

4.3 Kiinteistöjen vesihuoltojärjestelmät

Kiinteistökäynnillä kysyttiin niin talousveden hankinnasta kuin kiinteistön nykyisestä jätevesien käsittelystä ja siihen mahdollisesti suunnitelluista parannuksista.

83 prosenttia vakituisesti asutuista kiinteistöistä sai juomavetensä pora- tai rengaskaivosta ja 9 prosenttia lähteestä (Kuva 4.4). Osuuskunnan tai kunnan vesijohtoverkoston oli liittynyt 7 prosenttia kiinteistöistä. Osa kiinteistönomistajista kertoi ottavansa juomaveden ja pesuveden eri paikoista, mutta neuvotat kirjassivat ainoastaan juomaveden lähteen.

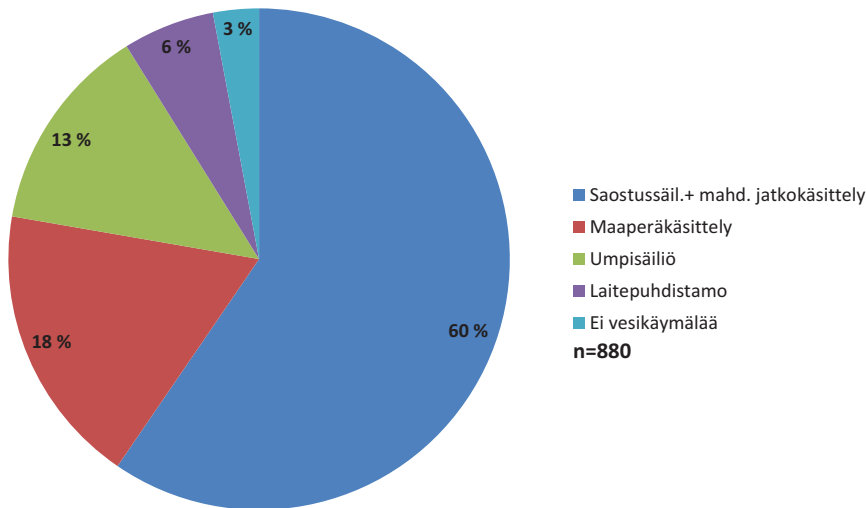

Kuva 4.4. Vakituisten asuinkiinteistöjen juomaveden hankintatapa.

Vakituisilla asunnoilla 524 kiinteistöllä (60 %) vessavedet käsiteltiin pelkästään saostussäiliöissä tai vaihtoehtoisesti saostussäiliöiden perässä oli käsittely, joka ei ollut määräysten mukainen (Kuva 4.5). Saostussäiliöiden perässä oli esim. imeytyskaivo tai salaojaputkella toteutettu puutteellinen imeytys. Nykyvaatimusten mukaisia imeytys- ja suodatuskenttiä vessavesille oli 18 prosentilla (160 kpl) kiinteistöistä. Umpisäiliö oli 13 prosentilla (118 kpl) ja laitepuhdistamo 6 prosentilla (52 kpl) kiinteistöistä. Lähes puolet (60 kpl) umpisäiliöistä oli sellaisia, joihin johdettiin kiinteistön kaikki jätevedet. Lop-

puihin johdettiin vain kiinteistön vessavedet ja pesuvesille oli erillinen käsittely. Kaikkien vesien umpisäiliöistä 7 sijaitsi ranta-alueella (alle 100 m rannasta) ja 8 pohjavesialueella ja erillisviemäröidyistä 58 umpisäiliöistä 11 sijaitsi ranta-alueella (alle 100 m rannasta) ja neljä pohjavesialueella. Vakituista asunnoista 3 prosentilla (26 kpl) ei ollut vesivessaa. Näistä 7 kiinteistöllä oli käytössä sisäkuivakäymälä. Ulkoheikkisilliset vakituista asutut kiinteistöt olivat pääasiassa vedenkäytöltään vähäisiä ja vaatimattomasti varusteltuja.

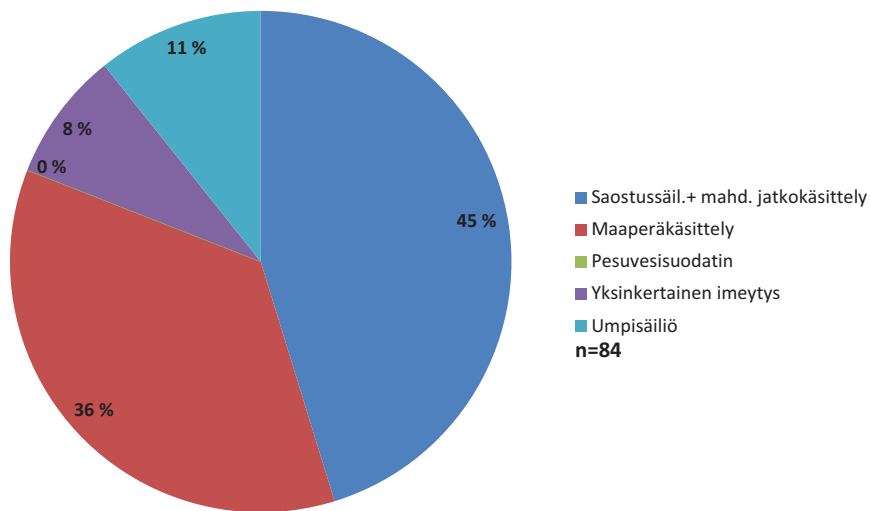
Vakituisten asuntojen vessavesijärjestelmistä viidesosa oli rakennettu 2000-luvulla. 1990-luvulla oli rakennettu 17 prosenttia järjestelmistä ja 1980-luvulla 23 prosenttia. Loput järjestelmistä olivat tätä vanhempia tai kiinteistöllä ei ollut käytössä ollenkaan vesivessaa. Neuvojat ovat kirjanneet järjestelmän vanhimman osan iän. Myöhemmin tehdyt remontit tai esimerkiksi kolmannen saostussäiliön lisääminen ei näy tilastossa.

Kuva 4.5. Vakituisten asuinkiinteistöjen nykyiset vessavesijärjestelmät. Kaaviossa on mukana kaikkien vesien yhteiskäsittelyjärjestelmät ja erillisviemäröidyistä järjestelmistä vessavesien osuus.

Vakituisten asuntojen pesuedet käsiteltiin valtaosin (90 %) samassa järjestelmässä vessavesien kanssa. Pelkästään pesuvesien puhdistukseen rakennettuja käsittelyjärjestelmiä oli 84 kpl (Kuva 4.6). Lisäksi 18 kiinteistöllä pesuvesien määrä oli vähäinen ja ei talousjätevesiasetuksen mukaisesti vaadi käsittelyjärjestelmää. Yleisimmin pesuedet käsiteltiin saostussäiliöissä ja maaperäkäsittelyssä. Maaperäkäsittelyistä nykyvaatimuksiin riittämättömiä imeytysjärjestelmiä oli 45 prosenttia ja nykymuotoisia 36 prosenttia. 9 kiinteistöä (11 %) johtaa pesuedet umpisäiliöön. Lopuilla kiinteistöillä oli käytössä yksinkertainen imeytys, kuten imeytyskaivo. Pesuvesisuodattimia ei ollut neuvontakiinteistöillä käytössä.

Vakituisten asuntojen pesuvesijärjestelmistä noin kolmasosa oli rakennettu 2000-luvulla. 1990- ja 1980-luvulla rakennettuja järjestelmiä oli vajaa puolet neuvontakäynneillä katsotuista järjestelmistä. Loput järjestelmistä olivat tätä vanhempia.

Kuva 4.6. Vakituisten asuinkiinteistöjen nykyiset pelkkien pesuvesien käsittelyjärjestelmät. Kaaviossa ei ole mukana vähäisten pesuvesimäärien järjestelmiä (18 kpl).

Erityisalueet eivät juurikaan jätevesijärjestelmien osalta eronneet muista alueista, koska asukkaat eivät joko tiedäneet asuvansa erityisalueella tai ainakaan he eivät tiedäneet, että sillä olisi vaikutusta jätevesiratkaisun valintaan. Rannan läheisyys vaikutti pääasiassa vain niillä kiinteistöillä, joiden tontti päättyi järveen. Pohjavesialueilla erityisvaatimukset olivat paremmin tiedossa, mutta sielläkään järjestelmät eivät olleet määräysten mukaisia. Kiinteistön sijaintipaikalla ei ollut vaikutusta asukkaan asenteisiin.

4.4 Lietteiden tyhjennys

Asukkaat tyhjentävät jätevesisäiliöitä yleensä kerran (49 %) tai kahdesti (23 %) vuodessa. Tätä harvemmin tyhjennettiin 15 prosenttia säiliöistä. Useammin kuin kaksi kertaa vuodessa tyhjennetään pääasiassa umpisäiliöitä. Muita syitä tavallista tiheämpään tyhjentämiseen olivat esim. laitepuhdistamo, jossa lietepussi tai tukkeutumassa oleva järjestelmä, jota padotuksen takia täytyi tyhjentää useammin. Pesuvesijärjestelmien säiliöitä tyhjennettiin pääasiassa harvemmin kuin muita tai niitä ei tyhjennetty ollenkaan.

Umpisäiliöiden tyhjennystiheys ei suoraan korreloinut kiinteistön asukasmäärään tai säiliön kokoon. Yli puolet kaikkien vesien umpisäiliöistä ja lähes puolet pelkkien vessavesien umpisäiliöistä tyhjennettiin vain 1-2 kertaa vuodessa tai harvemmin. Lähes puolet ko. kiinteistöistä oli yhden hengen talouksia, mutta mukana oli myös 4-6 hengen talouksia (keskiarvo 1,8). Neuvojat arvioivat vedenkäytön olevan monella erityisesti ikääntyneiden asukkaiden kiinteistöillä todella pientä. Lisäksi pihasaunojen käyttö vähensi pääkiinteistön jätevesimäärää. Todennäköisesti kaikki umpisäiliöt eivät olleet tiiviitä ja neuvojat ohjeistivatkin asukkaita, miten tiiveyttä voi tutkia.

Vessavesiä sisältävät sako- ja umpisäiliölietteet tyhjennetään pääosin (76%) jätevedenpuhdistamolle. 14 prosentilla (122 kpl) kiinteistöistä lietteet levitetään peltoon. Osa kiinteistöistä tyhjentää myös kesäaikaan säiliöt itse ja vie lietteen pellolle ja talviaikaan tyhjennytään lietteet loka-autolla puhdis-

tamolle. Loput 10 prosenttia (93 kpl) kuuluvat kiinteistöihin, joilla esim. on ainoastaan kuivakäymälä, laitepuhdistamon lietepussi tyhjennetään itse tai asukas ei tiedä, mihin tyhjentäjä vie lietteet.

Pelkkien pesuvesien käsittelyjärjestelmien lietteistä 63 prosenttia (64 kpl) viedään jätevedenpuhdistamolle ja 8 prosenttia (8 kpl) levitetään peltoon. 5 prosenttia (5 kpl) asukkaista suorittaa pesuvesijärjestelmän tyhjennyksen omatoimisesti jotenkin muuten kuin levittämällä lietteet peltoon. 24 prosentissa (25 kpl) kiinteistöistä pesuvesijärjestelmän lietteitä ei tyhjennetä lainkaan, pesuvesille ei ole käsittelyjärjestelmää tai asukas ei tiedä, mihin tyhjentäjä lietteet vie. Yli puolessa em. tapauksista on kyse vaatimattomasti varustelluista kiinteistöistä.

Tyhjennyskäytännöt vaihtelevat suuresti kunnittain ja kylittäin. Toisilla alueilla toimivia maatiloja on enää muutama ja kiinteistöjen lietteet tyhjennetäänkin pääasiassa loka-autolla jätevedenpuhdistamolle. Maatalousvaltaisilla alueilla taas lietteiden tyhjentäminen pellolle on hyvin yleistä. Pääasiassa tyhjennetään omat ja mahdollisesti lähinaapurin lietteet. Laajempaa tyhjennystoimintaa havaittiin vain satunnaisesti. Kiinteistönomistajien tietämys lietteen peltolevityksen sallittavuudesta ja käsitteilyhdoista vaihtelee suuresti. Suurin osa tietää, että liete tulisi jotenkin käsitellä ennen peltolevitystä, mutta kalkkistabilointia oli tehnyt vain muutama asukas. Neuvojat jakoivat lietteiden kalkkistabilointihjetta 76 kiinteistölle (9 %).

4.5 Jätevesijärjestelmien uusimistarve ja remontointisuunnitelmat

4.5.1. Neuvojen arvio jätevesijärjestelmien uusimistarpeesta

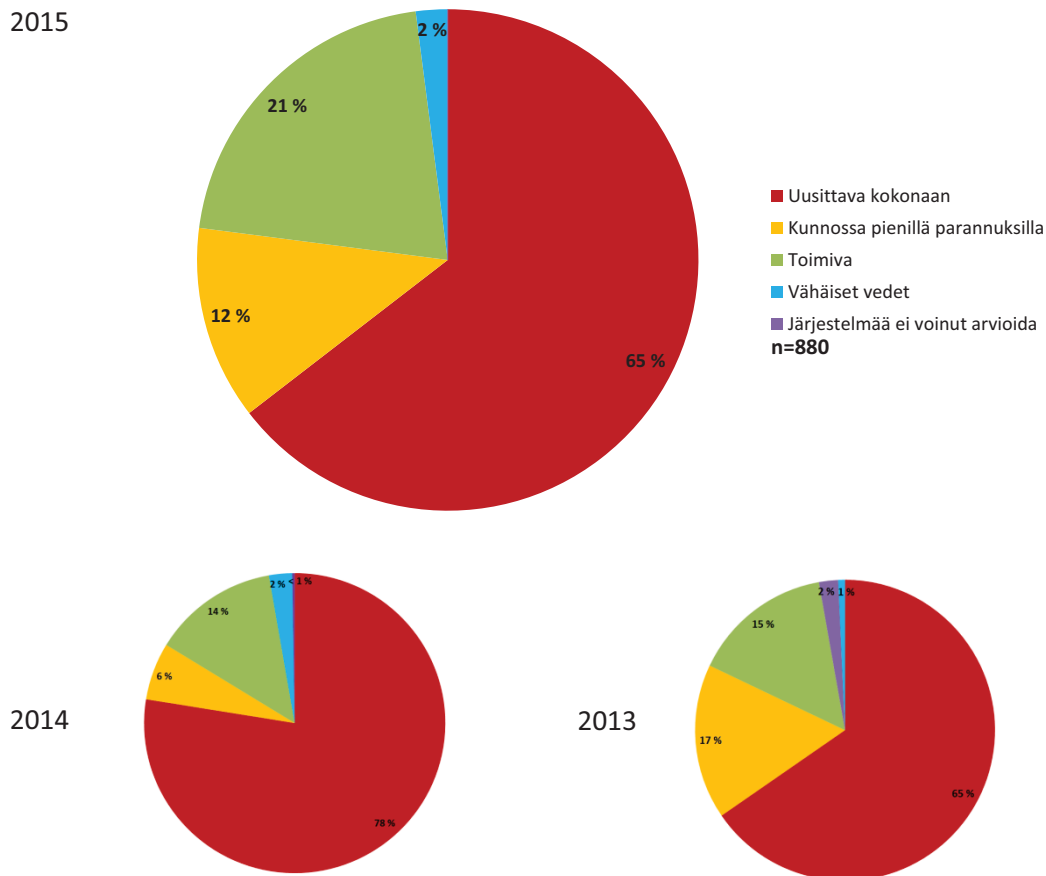
Kiinteistöjen jätevesijärjestelmät arvioitiin kolmiportaisen luokituksen avulla joko toimiviksi, pieniä kunnostustoimia vaativiksi tai kokonaan uusittaviksi. Lisäksi kirjattiin erikseen kiinteistöt, joiden vedenkäyttö on vähäistä ja kiinteistöt, jotka ovat ympäristönsuojelulain tarkoittaman ikävapautuksen piirissä. Ikävapautettujen kiinteistöjenkin jätevesijärjestelmä arvioitiin, jos asukas antoi siihen luvan. Luokittelukriteerit on listattu liitteessä 7. Arviointi perustuu jätevesijärjestelmän pintapuoliseen tarkasteluun ja kiinteistönomistajan kertomaan.

Jätevesineuvontakäynneillä todettiin, että 65 prosenttia vakituisten asuntojen 880 arvioidusta jätevesijärjestelmästä vaatii saneerausta (Kuva 4.7). 12 prosenttia kiinteistöistä selviää pienillä järjestelmän parannustoimilla ja 21 prosentilla järjestelmä on jo nykyisellään kunnossa. Vähäisen vedenkäytön piiriin kuuluu 2 prosenttia arvioiduista järjestelmistä.

Kokonaan uusittavaksi arvioitujen jätevesijärjestelmien määrä on sama kuin vuonna 2013 Hämeenlinnan seudulla tehdyillä neuvontakäynneillä ja pienempi kuin vuoden 2013 neuvontakäynneillä Forsan ja Lopen seudulla. Neuvojen vuoden 2015 arvio kuvastaa aiempaa paremmin jätevesijärjestelmien yleistä tasoa Hämeenkosken, Kärkölän ja Hausjärven kunnissa, koska ko. kunnissa neuvontakäyntiä tarjottiin lähes kaikille haja-asutusalueen kiinteistöille. Padasjoella ja Riihimäellä neuvottiin vain pienillä yksittäisillä alueilla. ”Kunnossa pienillä parannuksilla” luokittelussa valtaryhmänä ovat umpisäiliöt, joista puuttuu ylitäytönhälytin ja imeyttämöt, joissa tuuletus vaatii tehostusta.

Toimiviksi arvioidut järjestelmät oli pääsääntöisesti rakennettu 2000-luvulla (77%) ja 1990-luvulla (18%). Vain muutama 1980-luvulla rakennettu imeyttämö oli arvioitu toimiviksi. Kaikista arvioiduista vakituisten asuinkiinteistöjen sekaviemäröintijärjestelmistä noin viidesosa (149 kpl) oli rakennettu

2000-luvulla ja erillisviemäröidyistä järjestelmistä neljäsosa (25 kpl). Näistä 2000-luvulla rakennetuista kaikkien vesien käsittelyjärjestelmistä 93 prosenttia (138 kpl) ja erillisviemäröidyistä järjestelmistä kaikki umpisäiliöt arvioitiin neuvontakäynnillä toimiviksi tai pienillä kunnostustoimilla (esimerkiksi ylitäytönhälyttimen lisääminen umpisäiliöön) kuntoon saatettaviksi. Kaikkia 2000-luvulla rakennettuja ja järjestelmiä ei ole rakennettu nykyisten säädösten mukaisesti, vaan joukossa on myös pelkkään saostussäiliökäsittelyyn perustuvia järjestelmiä (13 kpl).

Kuva 4.7. Neuvojen arvio tarkastettujen vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien saneeraustarpeesta vuosien 2013-15 neuvontahankkeissa.

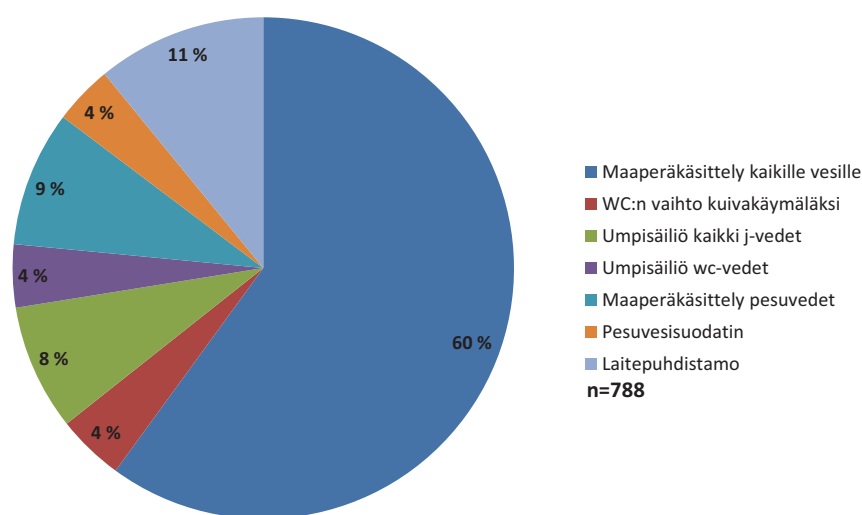
Valtaosa (778 kpl) tarkastetuista kiinteistöistä johti vessa- ja pesuvedet samaan järjestelmään. Kun neuvojen arviosta jätetään huomioimatta erillisviemäröidyt kiinteistöt, nousee kokonaan uusittavien jätevesijärjestelmien määrä 68 prosenttiin. Umpisäiliöiden tiiveyden arviointi neuvontakäynneillä on haasteellista ja valtaosa umpisäiliöistä onkin asukkaan kertomaan pohjaten arvioitu tiiviiksi. Asetuksessa vaaditun ylitäytönhälyttimen puuttuminen on kuitenkin tiputtanut arvion luokkaan ”Kunnossa pienillä parannuksilla”. 45 prosenttia arvioiduista erillisviemäröidyistä umpisäiliöistä on arvioitu toimiviksi ja 40 prosenttia ”Kunnossa pienillä parannuksilla” –luokkaan. Erillisviemäröidyillä kiinteistöillä kokonaisarvio muodostuu pääasiassa pesuvesijärjestelmän perusteella. Vain 9 erillisviemäröidyllä kiinteistöllä umpisäiliön arvio oli pesuvesijärjestelmän arviota huonompi. Pesuvesien käsittelyjärjestelmistä 41 prosenttia vaatii kokonaan uusimista ja 11 prosenttia pieniä parannuksia. Neuvojen arvio erillisviemäröityjen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien saneeraustarpeesta on esitetty liitteessä 8.

Neuvontakäyntien arviot luokiteltiin myös SYKE:n arviointipohjan mukaisesti. Arvio on esitetty liitteessä 9.

4.5.2. Neuvojen jätevesijärjestelmien kunnostussuositukset kiinteistöille

Neuvontakäynnillä neuvoja antoi arvion nykyisen jätevesijärjestelmän toimivuudesta ja tarvittaessa suosituksia parannustoimista. Suositellut toimenpiteet olivat sekä koko järjestelmän saneerausta koskevia että pieniä parannuksia nykyiseen järjestelmään.

Pääsääntöisesti jätevesijärjestelmän uusimista vaativille kiinteistöille suositeltiin maaperäkäsittelyjärjestelmien rakentamista (Kuva 4.8). Laitepuhdistamo suositeltiin 11 prosentille kiinteistöistä ja umpisäiliötä 12 prosentille kiinteistöistä. Pesuvesisuodatinta ehdotettiin 4 prosentissa tapauksista ja suosituksista 4 prosenttia koski vesivessan vaihtamista kuivakäymäläksi. Samalle kiinteistölle on voitu suositella yhtä tai useampaa eri järjestelmävaihtoehtoa.

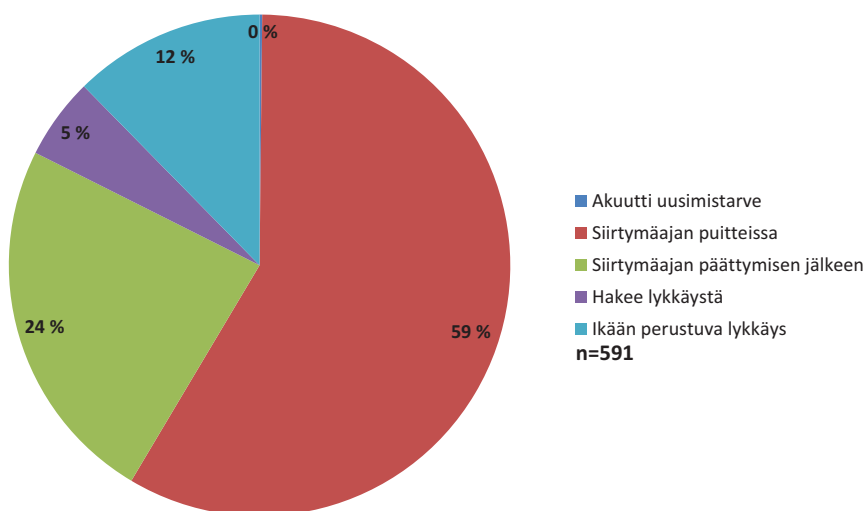

Kuva 4.8. Neuvojen järjestelmäsuositukset jätevesijärjestelmän uusimistarpeessa oleville vakituksille asunnoille. Samalle kiinteistölle on voitu suositella yhtä tai useampaa eri järjestelmävaihtoehtoa.

Kiinteistökäynneillä keskusteltiin järjestelmien uusimisen lisäksi järjestelmien hoito- ja huoltotoimista. Hoitotoimilla tarkoitetaan järjestelmän toiminnan varmistamiseksi tehtäviä säännöllisiä tarkkailu- ja ylläpitotoimia, esimerkiksi kemikaalisäiliön täyttämistä tai säiliöiden lietemäärän tarkkailua. Huoltotoimilla tarkoitetaan järjestelmän vuosittaisia tai tarvittaessa tehtäviä kunnostustoimia esim. pumppujen uusimista tai vuotavien saumojen tiivistämistä. Useimmiten jouduttiin huomauttamaan umpisäiliön ylitäyttöhälyttimen puuttumisesta. Maaperäkäsittelyjärjestelmien yleisimmät puutteet liittyivät järjestelmän tuuletuksen tehostamiseen, säiliöiden kansien kuntoon ja kasvien poistamiseen kentän päältä tai läheisyydestä. Laitepuhdistamoiden osalta keskusteltiin säännöllisten hoitotoimien tarpeesta ja lietteen laskeutuvuuskokeen tarpeellisuudesta. Lisäksi keskusteltiin mm. käymäläjätteen kompostoinnista.

4.5.3. Arvio jätevesiremonttien toteutusajasta

Jätevesineuvontakäynnin lopuksi asukkaita pyydettiin arvioimaan, milloin he aikovat toteuttaa neuvontakäynnillä tarpeelliseksi todetut jätevesijärjestelmän kunnostustoimet. Pääasiassa asukkaat ilmoittivat aikovansa toteuttaa kunnostustoimet siirtymäajan puitteissa (59 %) ja osa myös siirtymäajan päättymisen jälkeen (24 %) (Kuva 4.9). Yhdellä kiinteistöllä oli ilmennyt järjestelmän toimintaongelmia, joiden vuoksi järjestelmä aiottiin uusua pikaisesti. Median kesän uutisointi jätevesiasetukseen mahdollisesti tulevista lievennyksistä näkyi kiinteistökäynneillä selkeästi asukkaiden hiipuvana kiinnostuksena jätevesiasioita kohtaan. Jos siirtymäaika lainsäädännöstä poistuu, lykkääntyy monen jätevesiremontti todennäköisesti vuosilla eteenpäin.

Kuva 4.9. Vakituisten asukkaiden arvio järjestelmän uusimisen ajankohdasta.

Viisi prosenttia (31 kpl) vakituisesti asutuista kiinteistöistä, joiden tulisi tehdä jätevesien käsittelyjärjestelmälleen parannustoimia, ilmoitti aikovansa hakea kunnasta lykkäystä. Tämä on selkeästi vähemmän kuin vuonna 2014, jolloin 13 prosenttia kiinteistöistä ilmoitti hakevansa lykkäystä. Lykkäyksen haun perusteena olivat mm. pitkäaikaissairaudet, epäselvyys kiinteistön tulevaisuuden käytössä, yhden hengen talous ja heikko taloudellinen tilanne. Myös moni kiinteistönomistaja, joka oli iältään lähellä automaattiseen vapautukseen oikeuttavaa ikärajaa tai toinen asukkaista jo täytti ikävapautuksen kriteerit, aikoi hakea lykkäystä. Lisäksi merkittävä joukko olivat kuolinpesien kiinteistöt, joiden asukkaat olisivat ikänsä puolesta olleet ikävapautuksen piirissä, mutta kiinteistön omistussuhteista johtuen eivät kuitenkaan olleet automaattisesti vapautukseen oikeutettuja.

Kiinteistökäynneillä keskusteltiin automaattisen ikävapautuksen edellytyksistä. Asukkailla oli vääriä ja puutteellisia tietoja asiasta ja kaikkien kiinteistöjen osalta ikävapautuksen edellytyksiä ei saatu selvitettyä. Erityisesti perikunnille ikävapautuksen saamisen edellytykset olivat epäselvät. Varmuudella ikävapautuksen edellytykset täyttyivät 81 kiinteistöllä. Ikävapautukseen oikeutettujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmät arvioitiin samalla tavalla kuin muidenkin tarkastettujen kiinteistöjen. Neuvojen arvion mukaan vain kolmella kiinteistöllä jätevesijärjestelmä oli täysin kunnossa.

5. PALAUTE

Palautetta neuvontatyön onnistumisesta ja vaikutuksista kerättiin joulukuussa 2015 kunnilta ja jätevesijärjestelmien suunnittelijoilta. Osassa kunnista neuvontatyö oli päättynyt vasta marraskuussa, jolloin saatu palaute kuvasti lähinnä neuvonnan myötä akuutisti heränneitä kysymyksiä. Asukkaiden yhteydenottojen kytkeminen suoraan neuvontaan on myös haastavaa ja kuvastaakin enemmän alan yleistä tilannetta. Palautetta ei kerätty suoraan asukkailta, koska neuvonta on vasta päättynyt ja asukkaat tuskin ovat vielä ehtineet toimiin ryhtyä.

Palautetta kerättiin kaikista kunnista, joihin kiinteistökohtaista neuvontatyötä kohdennettiin vuonna 2015. Kunnilta kysyttiin sekä jätevesiin liittyvien yhteydenottojen että jätevesijärjestelmien saneeraukseen haettavien toimenpidelupien määrän muutosta verrattuna aiempiin vuosiin. Ainoastaan Hausjärvelle oli tullut muutama yksittäinen yhteydenotto neuvonnan tiimoilta. Lisäksi muutama asukas oli muussa yhteydessä maininnut neuvojan käyneen. Toimenpidelupahakemusten vuosittaiset määrät kunnissa ovat pieniä ja neuvonnan aiheuttamaa lupamäärien kasvua ei ole havaittavissa.

Palautetta kerättiin myös niiltä suunnittelijoilta, joiden yhteystietoja hanke on neuvontakäynneillä asukkaille jakanut. Noin puolet suunnittelijoista kertoi yhteydenottojen ja suunnitelmatilauksen määrän pysyneen suunnilleen edellisvuotisella tasolla ja puolet töiden vähentyneen selkeästi. Useampi suunnittelija kertoi, että ei ollut tehnyt yhtään jätevesijärjestelmän suunnitelmaa koko vuoden aikana tai että suunnittelutyöt olivat olleet pääasiassa uudisrakentamiseen liittyviä. Eräs aktiivinen suunnittelija kertoi tehneensä vuonna 2014 vielä 80 suunnitelmaa ja vuonna 2015 vain 10. Suunnittelijat pitivät neuvontatyötä hyvänä ja tarpeellisena, mutta olivat turhautuneita lainsäädännön toistuvaan muuttamiseen. Useampi suunnittelija arveli, että ilman neuvontatyötä suunnittelutöiden kysyntä olisi ollut vieläkin vähäisempää.

6. KOKEMUKSET

Asukkaat suhtautuivat neuvontatyöhön ja neuvojiin pääsääntöisesti positiivisesti. Asukkaat pitivät tärkeinä neuvonnan maksuttomuutta ja puolueettomuutta. Monella asukkaalla neuvontakäynti vahvisti omia ajatuksia siitä, miten jätevesijärjestelmän saneeraus kannattaisi toteuttaa. Lisäksi asukkaille oli epäselvää, mistä tulisi lähteä liikkeelle ja siltä osin neuvonta selkeytti asioita.

Osa asukkaista olisi toivonut neuvontakäynneillä jo suunnittelutasoista tietoa mm. eri laitemerkkien eroista ja kustannusarviota saneeraustoimille. Asukkaiden oli vaikea ymmärtää, miksi jätevesisaneerauksen toteuttamiseen tarvitaan erillinen suunnitelma ja lupa kunnasta. Moni koki tämän rahan tuhlausena ja koki, että osaa itse tehdä riittävät suunnitelmat. Rakentamisessa tarvittavat koneet ja maa-ainekset löytyivät usein omalta kylältä ja siksi asukkaat eivät kokeneet jätevesijärjestelmän uusimista ulkopuolista ohjausta vaativana työnä. Neuvontakäynneillä todettiin kuitenkin selkeästi, että itse suunnitelluissa ja toteutetuissa jätevesijärjestelmissä oli usein puutteita, esimerkiksi kenttä oli liian pieni, tuuletusputket puuttuivat, jako- ja/tai kokoomakaivo puuttui tai kentän maa-ainekset tai putkikaadot eivät olleet ohjeiden mukaiset.

Neuvontakäynnit osoittautuivatkin tarpeelliseksi myös järjestelmän jo uusineilla kiinteistöillä. Rakentamisvirheiden lisäksi järjestelmän seuranta ja hoitotoimet oli usein laiminlyöty. Järjestelmän mukana tulleet käyttö- ja huolto-ohjeet olivat kyllä tallessa, mutta niihin ei ollut tutustuttu. Osalla laitepuhdistamoista oli huoltosopimus. Pääasiassa asukkaat olivat tyytyväisiä huoltosopimukseen, mutta oli myös havaittavissa, että huoltosopimus entisestään passivoi asukkaan omaa intoa järjestelmän tarkkailuun ja hoitamiseen.

Neuvojat kiersivät myös muutamilla vapaa-ajanasunnoilla. Pääasiassa neuvontatarpeet olivat pieniä. Perinteiset kesämökit ovat vielä kovin vaatimattomasti varusteltuja ja muutostöitä ei juurikaan tarvita. Ympärivuotiseen loma-asumiseen rakennetut kiinteistöt sen sijaan ovat yleensä hyvin varusteltuja, mutta usein myös sen verran uusia tai ranta-alueella sijaitsevia, että jätevesiasiat olivat pääosin kunnossa tai neuvontatarvetta oli lähinnä pesuvesien käsittelyn osalta. Haasteellisin vapaa-ajanasumisen ryhmä ovat vanhat kotitalot, joissa on kyllä vesikalusteet, mutta ei käsittelyjärjestelmää ja kiinteistön käyttökin on hyvin satunnaista.

Neuvojat tekivät neuvontakäyntejä useissa eri kunnissa ja keskenään erilaisilla alueilla. Neuvontatyössä näkyi selkeästi eroja kuntien välillä. Kunnan toiminta heijastui asukkaiden suhtautumiseen jätevesienkäsittelyyn. Selkeimmin kuntien toimintakulttuurien ero näkyi tietojen luovuttamisen kieltämisen määrässä. Neuvojan arviolla järjestelmän toimivuudesta ei ollut ollenkaan niin suuri vaikutus tietojen kieltämiseen. Kuntien erilainen toimintakulttuuri näkyi myös eri jätevedenkäsittelymenetelmien yleisyydessä ja iässä.

Neuvontakäyntien toteuma jäi selkeästi huonommaksi kuin aiempina vuosina. Todennäköisesti tämä ainakin osaltaan johtuu asukkaiden kyllästymisestä asian jatkuvaan vattvomiseen. Moni myös odottaa mahdollisia muutoksia lainsäädäntöön ja kokeekin neuvontakäynnin ennen muutosten varmistumista turhana. Puhelimitse neuvontakäynnin peruvat mainitsivat usein syyksi jo kunnostetun jätevesijärjestelmän. Osa käynnin peruneista kertoi tietävänsä jo jätevesiasioista tarpeeksi ja koki käynnin siten tarpeettomaksi.

Yli puolet tarkastetuista vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmistä oli yli 25 vuotta vanhoja. Kiinteistökäynneillä olikin nähtävissä, että saneeraustoimia väistämättä tarvitaan elinkaarensa loppupäässä oleviin järjestelmiin. Asukkaat kaipaivat kiireesti selkeää viestiä, että mikä on jatkossa haja-asutusalueella vaadittava jätevedenkäsittelyn taso ja millä menetelmillä siihen päästään. Jos selkeitä ohjeita ei tule, on vaarana, että asukkaat saneeraavat järjestelmän nykyistä vastaavaksi eivätkä tee puhdistustehoa parantavia muutostöitä. Jo nyt tuli vastaan kiinteistöjä, joissa vain saostussäiliöt oli uusittu ja uusi purkuputki kaivettu suoraan ojaan niin kuin aiemminkin oli. Kiinteistöillä oli myös jo ostettuja jätevesilaitteita pihassa, mutta niitä ei ollut asennettu, kun ei ollut varmuutta, että järjestelmä jatkosakin täyttää lainsäädännön vaatimukset.

Asennoitumisessa jätevedenkäsittelyn tarvetta kohtaan oli nähtävissä kahtiajakautumista. Vanhempi sukupolvi ei niinkään nähnyt tarvetta jätevesien tehokkaammalle käsittelemiselle ja he tekevät vaadittavat remontit, jos lainsäädäntö näin vaatii. Nuorempi sukupolvi ymmärsi paremmin tarpeen jätevesien tehokkaammalle käsittelylle. Tässä ryhmässä remontteja jarrutti enemmän jätevesisaneerausten korkeana pidetty hinta. Valtaosa asukkaista on valmiita jätevesiremontin tekemään, kunhan he saavat varmuuden sen tarpeesta ja viranomaisien hyväksymistä käsittelymenetelmistä. Mikäli aikaraja saneerausten tekemiselle lainsäädännöstä poistetaan, lykkääntyy todennäköisesti monen remontin siihen asti, että järjestelmälle on sen huonon kunnon vuoksi pakko jotain tehdä tai kunnan viranomainen kehottaa asukasta toimimaan.

Kesän 2016 neuvontatapahtumien yhteydessä asukkaita kiinnosti eniten, tarvitseeko oma järjestelmä lain mukaan uusia siirtymäajan puitteissa vai voiko sen jättää myöhemmäksi muiden saneerausten yhteyteen. Ranta-alueiden asukkaat kyselivät motivoituneimmin tarkempia ohjeistuksia järjestelmien suhteen. Huomattava osa ranta-alueiden neuvotuista oli vähäisten vesien mökkiläisiä, jotka eivät olleet varmoja koskiko lainsäädäntö heitä. Sen sijaan pohjavesialueista asukkailla tuntui harvemmin olevan tietoa. Jos oman kiinteistön sijoittuminen pohjavesialueelle tuli ensi kertaa asukkaan tietoisuuteen neuvonnan yhteydessä, tilanne koettiin monesti epäoikeudenmukaiseksi ja suhtautuminen saneeraukseen oli negatiivista. Lisäksi jätevesijärjestelmän saneerauksen luvanvaraisuus tuli edelleen monelle yllätyksenä. Myös ikävapautuksen suhteen asukkailla oli monenlaisia käsityksiä. Neuvontojen perusteella oli havaittavissa, että lainsäädäntöön odotettavissa olevista lievennyksistä ollaan jos-sain määrin tietoisia, mutta tarkempi sisältö on monelle epäselvä.

Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista

Hankkeen julkaisemat tiedotteet		
Julkaissupvä	Jakelu	Tiedotteen otsikko
27.4.2015	ELY-jakelu	HÄMEEN ELY-KESKUS TUKEE HAJA-ASUTUSALUEIDEN JÄTEVESINEUVONTAA
18.5.2015	Hankkeen mediajakelu	JÄTEVESIVIIPKO KÄYNNISTÄÄ NEUVONTAKAUDEN
25.5.2015	Hausjärven kunta, Aamuposti	MAKSUTON JÄTEVESINEUVONTA ALKAA HAUSJÄRVEN KUNNASSA
17.6.2015	Kunta, Seutuneluset, Keski-Häme	MAKSUTON JÄTEVESINEUVONTA ALKAA HÄMEENKOSKEN PUTULAN KYLÄSSÄ KESÄKUUN LOPULLA
17.8.2015	Aamuposti, Etelä-Hämeen lehti, Ri	JÄTEVESINEUVONTAA SYKSYLLÄ VIELÄ RIIHIMÄELLÄ, HAUSJÄRVELLÄ JA KÄRKÖLÄSSÄ
27.11.2015	Hankkeen mediajakelu	VANHENEVAT JÄTEVESIJÄRJESTELMÄT TARVITSEVAT KUNNOSTUSTA
4.7.2016	Padasjoen Sanomat	Jätevesineuvontaa Padasjoella
11.7.2016	Hämeenkulma	Jätevesineuvonnan kesäkiertue Kärkölässä 15.7. ja Hausjärvellä 16.7.
8.8.2016	Keski-Häme	Maksutonta jätevesineuvontaa Hämeenkoskella ja Hämeenlinnan alueella

Hankkeesta tehdyt lehtijutut

Julkaissupvä	Lehti/Radio/Muu kanava	Lehtijutun otsikko/Radio-ohjelma/Muu
30.4.2015	Padasjoen sanomat	Jätevesineuvontaa Auttoisilla
	Etelä-Suomen sanomat	
20.5.2015	Seutuneluset	Jätevesiviipko käynnistää neuvontakauden
27.5.2015	Aamuposti	Maksutonta neuvontaa Hausjärvellä
30.5.2015	Ekokaari	Jätevesineuvontaa Hausjärvellä ja Riihimäellä
31.5.2015	Etelä-Suomen sanomat	Neuvojen kesäkausi alkoi Auttoisilta
4.6.2015	Etelä-Hämeen lehti	Jätevedet oikeilla menetelmillä oikeaan paikkaan
4.6.2015	Padasjoen sanomat	60% haja-asutuksen talouksista joutuu tekemään jotain jätevesijärjestelmälleen
18.6.2015	Padasjoen sanomat	Jätevesiremontti edessä puolella asukkaista
23.7.2015	Keski-Häme	Maksutonta jätevesineuvontaa Putulassa
20.8.2015	Etelä-Hämeen lehti	Jätevesineuvontaa syksyllä Hausjärvellä ja Kärkölässä
21.8.2015	Aamuposti	Jätevesiasioihin saa vielä neuvontaa
syyskuu	Ekokaari	Haja-asutusalueen jätevesisäännökset muuttuivat
heinäk. 2016	Hämeenkulma	

Hankkeen julkaisemat juttuvinkit

Julkaissupvä	Jakelu	Juttuvinkin otsikko
7.5.2015	Padasjoen sanomat	Mökin varustelutaso ohjaa jätevesien käsittelyjärjestelmän valinnassa
18.5.2015	Hankkeen mediajakelu	Toimiva jätevesijärjestelmä pitää lähiympäristön puhtaana
18.5.2015	Hankkeen mediajakelu	Mökin varustelutaso ohjaa jätevesien käsittelyjärjestelmän valinnassa
11.3.2016	Suomalaiset kuivakäymälät -esite	Pesuvesien käsittelyjärjestelmä valitaan tarpeen mukaan
22.6.2016	Media	Onko mökin jätevesiasiat kunnossa?

Yleisöttilaisuudet ja neuvontapistet

Tilaisuuden ajankohta	Tilaisuuden tyyppi	Kunta	Tarkempi paikka	Tilaisuuden nimi ja kuvaus tapahtumasta	Osallistujamäärä
6.6.2015	Neuvontapiste	Hausjärvi	Ryttylä	Ryttylän kyläpäivä	10
16.6.2015	Yleisöttilaisuus	Padasjoki	Auttoinen	Jätevesi-ilta Auttoisten Maatalolla	18
18.7.2015	Neuvontapiste	Hausjärvi	Mommila	Mommilanjärven soutelut	15
2.9.2015	Yleisöttilaisuus	Hausjärvi	Kunnantalo	Neuvonnan esittely ympäristölautakunnan kokouksessa	12
12.6.2016	Neuvontapiste	Kärkölä	Huovilan puisto	Kärkölä-päivä	11
12.7.2016	Neuvontapiste	Padasjoki	Auttoisten Maatalo	Tiistakahvit Maatalolla	12
15.7.2016	Neuvontapiste	Kärkölä	Aurinkotori	Iltatori	5
16.7.2016	Neuvontapiste	Hausjärvi	Mommilanjärvi	Mommilanjärven soutelut	14
6.8.2016	Neuvontapiste	Hausjärvi	Virastotalo	Oitin Markkinat	17
9.8.2016	Neuvontapiste	Kärkölä	Järvälän Neste	Neuvontapiste PHJ:n kiertävän jäteaseman yhteydessä	7
10.8.2016	Neuvontapiste	Riihimäki	Kierrätyskeskus	Siisti Riksu puistokirppis	6
11.8.2016	Neuvontapiste	Hausjärvi	Virastotalo	Oitin iltatori	4
17.8.2016	Neuvontapiste	Hämeenkoski	Kirjasto	Neuvontapiste Hämeenkosken kirjastolla	4
27.8.2016	Neuvontapiste	Hämeenkoski	Koskikaran levähdysalue	Hämeenkoski-päivä	13
27.8.2016	Neuvontapiste	Riihimäki	Kotaniemi	Hirvijärven suojeluyhdistyksen kesäkauden päättäjaiset	10
					158
Yleisöttilaisuus	2				
Neuvontapiste	13				
Kylmä neuvontapiste	0				
	15				

Hankkeen tekemät roll-upit

JÄRJESTELMÄT TOIMIVIKSI!

Jätevesien kiinteistökohtaiseen käsittelyyn on monia vaihtoehtoja. Toimiva järjestelmä lisää asumismukavuutta ja pitää lähiympäristön puhtaana.

Maaperäkäsittelyssä jätevesi puhdistuu kulkeutuessaan suodatinhiekan läpi.

Kiinteistön vessa- ja pesuvedet voidaan käsitellä myös erillisissä järjestelmissä. Kuivakäymälästä ravinteet saadaan käyttöön omalle pihalle!

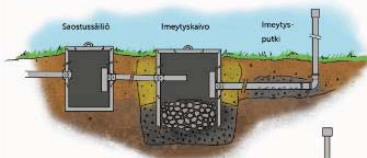
Laitepuhdistamossa puhdistuminen tapahtuu aktiivilietteessä tai suodainmateriaalissa.

KUUSIKÄMMENJÄTEVESIJÄRJESTELMÄT
www.kvvy.fi
Työtä puhtaasta ympäristöstä

MÖKKI-VEDET KUNTOON!

Mökin jätevesiratkaisu tehdään varustelutason mukaan. Vesikalusteettomien mökkien vähäiset pesuvedet voi imeyttää maahan tai puhdistaa pesuvedisuodattimessa.

Vesikalusteellisilla mökeillä jätevesiratkaisut ovat samoja kuin vakituksessa asumisessa. Epäsäännöllinen käyttö tekee suunnittelun haastavammaksi.

Mökillä kannattaa suosia kuivakäymälää, jolloin ravinteet saadaan käyttöön omalle pihalle. Käyttötarpeita vastaava laitemalli ja toimiva ilmanvaihto takaavat käyttömukavuuden.

KUUSIKÄMMENJÄTEVESIJÄRJESTELMÄT
www.kvvy.fi
Työtä puhtaasta ympäristöstä

HOIDETTU JÄRJESTELMÄ TOIMII!

Jätevesijärjestelmä on osa kiinteistönhoitoa. Hyvin suunnitellun, oikein rakennetun ja säännöllisesti hoidetun järjestelmän käyttöikä on 15-25 vuotta.

Lietteen säännöllinen tyhjentäminen ja järjestelmän hoitaminen laitevalmistajan ohjeiden mukaisesti on edellytys järjestelmän pitkälle käyttöiälle!

ARVIOI JÄTEVESIJÄRJESTELMÄN TOIMINTAKUNTOA:

- Haistele, onko järjestelmän lähellä voimakasta hajua eli toimiiko tuuletus
- Tutki järjestelmän rakenteiden kuntoa ja varmista, että vuotoja tai routavaurioita ei ole
- Tutki puhdistusprosessin toimivuutta laitevalmistajan ohjeiden mukaisesti
- Seuraa järjestelmän purkuveden laatua
- Seuraa hoito- ja huoltotoimien säännöllisyyttä ja selvitä mahdollisten muutosten syy

KUUSIKÄMMENJÄTEVESIJÄRJESTELMÄT
www.kvvy.fi
Työtä puhtaasta ympäristöstä

Tiedote

Etunimi Sukunimi
Lähiosoite
Postinumero Toimipaikka

Hyvä kiinteistönhaltija,

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVYY) tekee jätevesineuvontaa asuinalueellanne. Jätevesineuvoja kiertää alueen vakituisesti asutuilla kiinteistöillä ja pyynnöstä myös kesämökeillä. Neuvoja arvioi, tarvitseeko kiinteistön nykyinen jätevesijärjestelmä kunnostusta ja kertoo mahdollisesti tarvittavista saneeraustoimista. Neuvoja opastaa myös uusien järjestelmien hoito- ja huoltotoimenpiteissä.

Neuvontatyö on valtion rahoittamaa ja asukkaille **vapaaehtoista** ja **maksutonta**. Neuvontatyön toteuttaja KVYY ry ei ole viranomainen ja käynnin tavoite on neuvonnallinen. Neuvonta-alueet ovat kunnan valitsemia ja osoitetiedot kuntien toimittamia. Kiinteistökäynnillä kerätyt vesihuoltotiedot luovutetaan viranomaisille vain kiinteistönomistajan luvalla.

Jätevesineuvoja tulee kiinteistölle Sakokaivontie 321, ti 15.5. klo 9-12 välillä

(käynti kestää vajaan tunnin)

Kiinteistökäynti edellyttää kiinteistönomistajan tai hänen edustajansa paikalla oloa. Neuvontakäyntiä varten on hyvä etsiä valmiiksi jätevesijärjestelmän selvityslomake. Voitte tarvittaessa täyttää myös kirjeen mukana lähetetyn selvityslomakkeen.

Mikäli ehdotettu ajankohta ei sovi, voitte varata uuden ajan neuvojalta. Jos neuvoja ei vastaa puhelimeen, hän on todennäköisesti neuvontakäynnillä. Jättäkää viesti vastaajaan yhteystiedoilanne tai lähettäkää tekstiviesti, niin neuvoja palaa asiaan vapauduttuaan.

Terveisin,

Jätevesineuvoja
Elli Osaaja
p. 050 5749 123

HUOM! Kiinteistökohtaiset jätevesien käsittelyjärjestelmät ovat hyvin vakiintuneita ja lainsäädännön mahdollinen muuttaminen tuskin tuo uusia menetelmiä markkinoille. Neuvontakäynti tarjoaa hyvän mahdollisuuden arvioituttaa nykyinen järjestelmä ja keskustella mahdollisista saneeraustarpeista puolueettoman asiantuntijan kanssa. Laitetaan yhdessä kotinurkat kuntoon!

Kiinteistökohtainen jätevesineuvontakäynti

Hanketiedot

Neuvoja: _____

Käyntipäivä: _____

Kunta: _____

Kiinteistön yhteystiedot

Kenen kanssa juteltu: _____

Katuosoite: _____

Postiosoite: _____

Kiinteistön jätevesijärjestelmä

Vessavesijärjestelmän rakentamisvuosi:

- ☐ 2010-luku
- ☐ 2000-luku
- ☐ 1990-luku
- ☐ 1980-luku
- ☐ 1970-luku
- ☐ 1960-luku
- ☐ Vanhempi
- ☐ Ei järjestelmää
- ☐ Ei pysty arvioimaan

Käymäläjärjestelmä

Vesivessa

Mihin WC-vedet johdetaan

- ☐ Umpisäiliö
- ☐ Pelkät saostussäiliöt
- ☐ Saostussäiliöt + jokin muu
- ☐ Imeyttämö
- ☐ Maasuodattamo
- ☐ Laitepuhdistamo
- ☐ Ei vesikäymälää

Muista keskustella myös järjestelmän purkupaikasta asukkaankanssa

Kuivakäymälä

- ☐ Ulkokuuussi
- ☐ Sisäkuivakäymälä
- ☐ Ei kuivakäymälää

Kuivakäymälän toimivuus, tuotosten jatkokäsittely ja nesteiden johtaminen:

Varmista käymälätuotosten asianmukainen kompostointi sekä käymälän ilmanvaihto ja nesteiden käsittely

Kiinteistön jätevesijärjestelmä

Pesuvesijärjestelmän rakentamisvuosi:

- ☐ 2010-luku
- ☐ 2000-luku
- ☐ 1990-luku
- ☐ 1980-luku
- ☐ 1970-luku
- ☐ 1960-luku
- ☐ Vanhempi
- ☐ Sama mustien vesien kanssa
- ☐ Ei järjestelmää
- ☐ Ei pysty arvioimaan

Pesuvesien käsittelyjärjestelmä

Asetuksen velvoittavan tason pesuvedet

Mihin pesuvedet johdetaan?

- ☐ Samaan vessavesien kanssa
- ☐ Umpisäiliö
- ☐ Pelkät saostussäiliöt
- ☐ Saostussäiliöt + jokin muu
- ☐ Yksinkertainen imeytys
- ☐ Pesuvesisuodatin
- ☐ Imeyttämö
- ☐ Maasuodattamo
- ☐ Laitepuhdistamo
- ☐ Ei järjestelmää
- ☐ Vähäiset vedet

Vähäiset vedet

Mihin jätevedet päätyvät?

- ☐ Ei järjestelmää
- ☐ Yksinkertainen imeytys
- ☐ Vesistöön
- ☐ Pesuvesisuodatin
- ☐ Sakosäiliö(t)
- ☐ Ei vähäisiä vesiä
- ☐ Samaan kiinteistön asetuksen mukaisten vesien kanssa

Säiliöiden tyhjennys

Kuinka usein tyhjentää säiliöt?

- ☐ Ei tyhjenetä
- ☐ Harvemmin kuin kerran vuodessa
- ☐ 1 krt/v
- ☐ 2 krt/v
- ☐ 3-5 krt/v
- ☐ 6 krt/v tai useammin

Säiliöiden tyhjennys (pelkät mustat tai mustat+harm. yhd.)

- ☐ Peltolevitys
- ☐ Jätevedenpuhdistamo
- ☐ Omatoiminen tyhjennys
- ☐ Ei tiedä / Ei tyhjenetä / Jokin muu

Säiliöiden tyhjennys (harmaat)

- ☐ Peltolevitys
- ☐ Jätevedenpuhdistamo
- ☐ Omatoiminen tyhjennys
- ☐ Ei tiedä / Ei tyhjenetä / Jokin muu
- ☐ Harmaat mustien kanssa samaan

Säiliöt tyhjentää: _____

Onko asukkaalle annettu kalkkistabilointiohje?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ Ei kesk./Ei tarv.

Kiinteistön perustiedot

Täytyykö ikävapautuksen edellytykset:

- ☐
- Kyllä
- ☐
- Ei
- ☐
- Ei selv.

Huomioi kiinteistön omistussuhteet
Kiinteistön sijaintitiedot

Etäisyys naapuriin alle 100 metriä:

- ☐
- Kyllä
- ☐
- Ei

Etäisyys rantaan alle 100 metriä:

- ☐
- Kyllä
- ☐
- Ei

Pohjavesialueella:

- ☐
- Kyllä
- ☐
- Ei

Muu erityisalue, mikä? _____

Kiinteistön käyttötiedot

Kiinteistön käyttötapa:

- ☐
- Vakituisesti asuttu kiinteistö
-
- ☐
- Vapaa-ajan asuminen
-
- ☐
- Kesäasuminen
-
- ☐
- Muu _____
-
- mikä _____

Montako henkilöä keskimäärin? _____ kpl

Talousvesi

Talousveden lähde:

- ☐
- Rengaskaivo
-
- ☐
- Porakaivo
-
- ☐
- Lähde
-
- ☐
- Osuuskunta
-
- ☐
- Kunnan verkosto
-
- ☐
- Järvi
-
- ☐
- Tuodaan muualta

Vapaa-ajan asunnot ja kesämökit
Selvitä:
-Kuinka paljon kiinteistöä käytetään vuodessa
-Onko tiskikonetta, pyykkikonetta, suihkua tai lämminvesivaraajaa (tilavuus?)
-Onko tulossa lisää vesikalusteita
Järjestelmän sijainti tontilla
Kerro asukkaalle, onko järjestelmän sijainti ok eli kannattaako uusi järjestelmä rakentaa samaan paikkaan
Jätevesidokumentit
Varmista, onko kiinteistöllä jätevesiselvitys, järjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeet ja kirjataanko hoitotoimet käyttöpäiväkirjaan
Johtopäätökset jätevesijärjestelmästä
Mustat + harmaat samaan järjestelmään

- ☐
- Uusittava kokonaan
-
- ☐
- Kunnossa pienillä parannuksilla
-
- ☐
- Toimiva
-
- ☐
- Erillisviemäröinti
-
- ☐
- Järjestelmää ei voinut arvioida

Mustat erikseen

- ☐
- Uusittava kokonaan
-
- ☐
- Kunnossa pienillä parannuksilla
-
- ☐
- Toimiva
-
- ☐
- Ei mustia vesiä / kaikki jv:t samaan järj.
-
- ☐
- Järjestelmää ei voinut arvioida

Harmaat erikseen

- ☐
- Uusittava kokonaan
-
- ☐
- Kunnossa pienillä parannuksilla
-
- ☐
- Toimiva
-
- ☐
- Vähäiset vedet
-
- ☐
- Järjestelmää ei voinut arvioida
-
- ☐
- Kaikki jätevedet samaan järjestelmään

Koska aikoo uusia?

- ☐
- Ei uusimistarvetta
-
- ☐
- Akuutti uusimistarve
-
- ☐
- Siirtymäajan puitteissa
-
- ☐
- Siirtymäajan päättymisen jälkeen
-
- ☐
- Hakee lykkäystä
-
- ☐
- Ikään perustuva lykkäys

Mitä suositeltu?

- ☐
- Maaperäkäsittely kaikille jätevesille
-
- ☐
- WC:n vaihto kuivakäymäläksi
-
- ☐
- Umpisäiliö kaikille j-vesille
-
- ☐
- Umpisäiliö vessavesille
-
- ☐
- Maaperäkäsittely pesuvesille
-
- ☐
- Pesuvesisuodatin
-
- ☐
- Laitepuhdistamo
-
-
- ☐
- Ei tarvetta toimille
-
-
- ☐
- Fosforinpoiston tehostaminen
-
- ☐
- Hälyttimen lisääminen umpisäiliöön
-
- ☐
- Saostussäiliöiden kunnostus
-
- ☐
- Huoltotoimenpiteitä

Lisätiedot:

Luvat

Saako kiinteistökäynnin tiedot luovuttaa kunnalle?

- ☐
- Saa luovuttaa
- ☐
- Vain yhteenveto

Neuvontakäynnillä tehty arvio kiinteistön jätevesijärjestelmästä

Arvion tehnyt jätevesineuvoja	Kiinteistökäynnin päivämäärä
-------------------------------	------------------------------

Kiinteistön osoite	Henkilö, jonka kanssa keskusteltu
--------------------	-----------------------------------

	Jätevesijärjestelmä ei täytä jätevesiasetuksen (209/2011) vaatimuksia ja se on <u>uusittava 15.3.2018 mennessä</u> . Ennen kunnostustöiden aloittamista tulee olla yhteydessä kunnan rakennusvalvontaan lupatarpeen ja kunnostustöiden laajuuden selvittämiseksi. Toimenpidelupaa vaativien muutostöiden suunnittelussa kannattaa käyttää asiantuntevaa suunnittelijaa.
	Jätevesijärjestelmä vaatii pieniä kunnostustoimia:
	Jätevesijärjestelmä on arviointihetkellä rakenteellisesti kunnossa. Järjestelmää tulee tarkkailla ja huoltaa, jotta puhdistusteho pysyy yllä. Järjestelmän ikääntyessä tai kiinteistön käytön muuttuessa tulee järjestelmän toimivuus arvioida uudelleen.
	☐ Jätevesimäärä on nykyisellään vähäinen eikä sitä koske jätevesiasetuksen (209/2011) puhdistusvaatimukset. Vedenkäytön tai varustetason muuttuessa tulee nykyisen järjestelmän riittävyyttä tarkastella uudelleen.
	☐ Kiinteistö on vapautettu jätevesiasetuksen (209/2011) vaatimuksista ympäristönsuojelulain (527/2014) ikävapautukseen perustuen.

Lisätiedot/ohjeet:

Arvio perustuu järjestelmän pintapuoliseen tarkasteluun. Lopullinen järjestelmävalinta tehdään suunnitteluvaiheessa.

Lisätietoja jätevesiasioista:

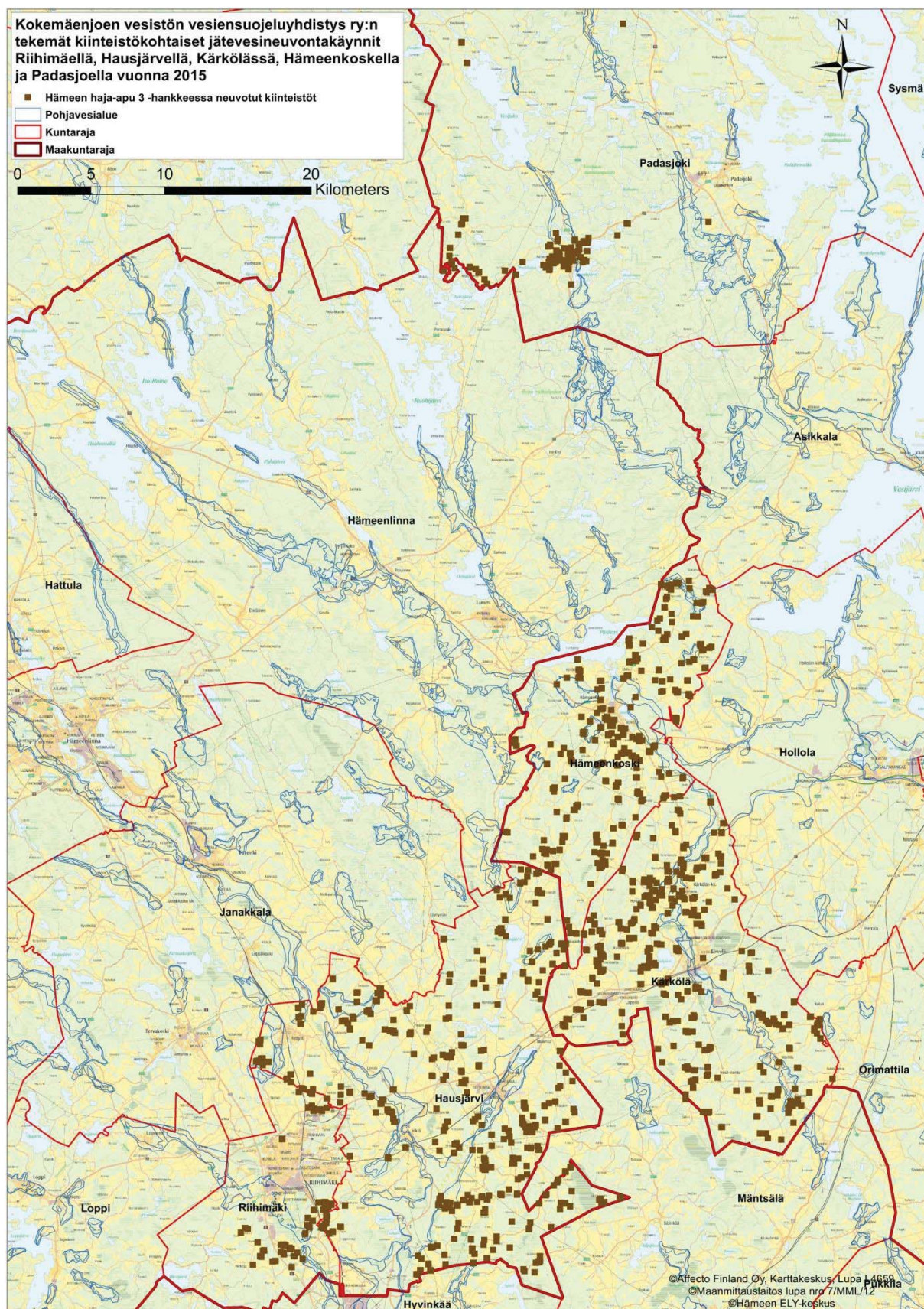
xx kunnan ympäristösihteeri xx puh. xx

xx kunnan rakennustarkastaja xx puh. xx

Jätevesiosaaajien yhteystietoja www.kvvy.fi/jatevesi → Osaajia

Viranomaistietoa jätevesistä www.ymparisto.fi/hajajatevesi

Kartta KVVY:n jätevesineuvontakäyntien jakautumisesta kunnittain

Ohje jätevesijärjestelmän arvioinnin kriteereistä

	Olemassa oleva järjestelmä vaatii suurempia kunnostus-/uusimistöitä. - Koko jätevesijärjestelmän uusiminen - Vuotavan umpisäiliön uusiminen - Maaperäkäsittelykentän rakentaminen pesuvesille tai kaikille vesille
	Jätevesijärjestelmä vaatii pieniä kunnostustoimia: - Fosforinpoiston lisääminen - Ylitäytönhälytin umpisäiliöön - Saostussäiliöiden kunnostus, kansien uusiminen - Isompien routavaurioiden korjaaminen, tuuletuksen tehostaminen
	Jätevesijärjestelmä on arviointihetkellä rakenteellisesti kunnossa - Laitepuhdistamo - Maaperäkäsittelykenttä, jossa tuuletusputket, oikeat maa-ainekset ja kenttä ei ole tukossa - Tiivis umpisäiliö (esim. tyhjennysväli on tasainen ja useamman kerran vuodessa) ja asianmukainen käsittely pesuvesille - Jos järjestelmä on rakennettu ilman lupaa, mainitaan lupatarve lisätietoihin
	☐ Jätevesimäärä on nykyisellään vähäinen - Kantovesi (ei vesikalusteita) ja kuivakäymälä - Pesuvesi lämmitetään padassa, ei suihkua - Jos rajatapaus, onko vedenkäyttö vähäistä, rasti punaiseen ja lisätietoihin ohje, että täytyy varmistaa kunnan kanta ☐ Kiinteistö on vapautettu jätevesisaneerauksesta ikävapautukseen perustuen - kiinteistöllä asuva (t) omistaja(t) on täyttänyt 68 vuotta 9.3.2011 mennessä. - Jos omistajista osa asuu muualla tai ovat nuorempia, ohjeistetaan lykkäyksen hakumahdollisuudesta ja kirjoitetaan lisätietoihin perustelut, miksi ei ole oikeutettu ikävapautukseen

Lisätiedot/ohjeet

Jos uusittava kokonaan (punainen):

- Ohjeistusta rakennushankkeen aloittamisesta (yhteydenotto kuntaan, suunnittelijan hankkiminen, toimenpidelupa/-ilmoitus)

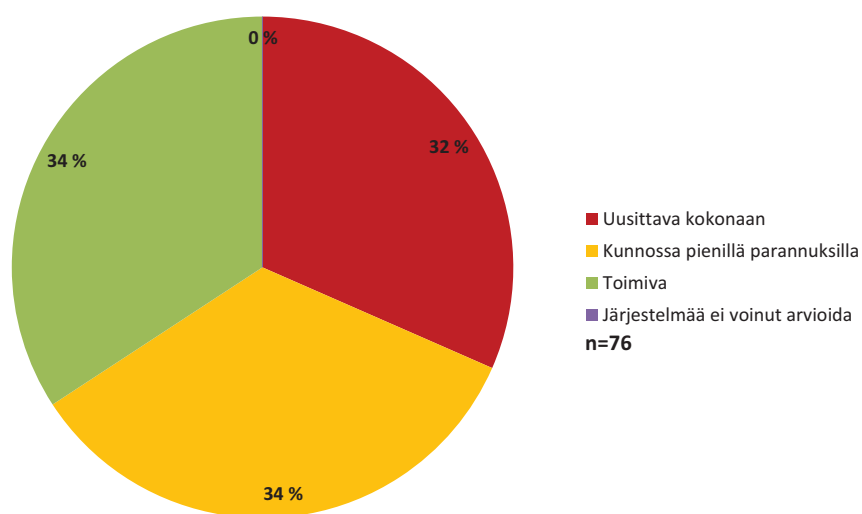
Jos asetuksen mukainen järjestelmä (vihreä):

- Ohjeita hoito- ja huoltotoimista; tuuletusputkien korjaaminen (suojahattu puuttuu, putket vinossa, putki katkennut jne.), kasvien poisto kentän päältä/läheisyydestä
- Lietteen laskeutuvuuskokeen tekemisen ohjeistus ja purkupaikan seuranta

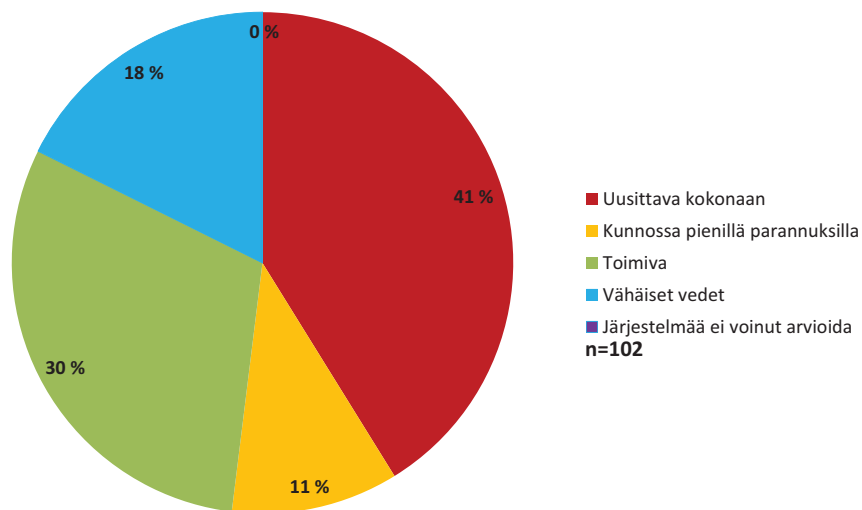
Vähäiset vesimäärät:

- Vaikka kyseessä on vain vähäiset vedet, jotain parannustarpeita voi olla. Ohjeet parannustoimista kirjoitetaan lisätietoihin.

Neuvojen arvio erillisviemäröityjen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien saneeraustarpeesta

Neuvojen arvio erillisviemäröityjen kiinteistöjen pelkkien mustien vesien käsittelyjärjestelmien uusimistarpeesta. Järjestelmistä 58 kpl oli umpisäiliöitä ja loput pääasiassa pelkkään saostussäiliökäsittelyyn perustuvia järjestelmiä.

Neuvojen arvio pelkkien pesuvesien käsittelyjärjestelmien uusimistarpeesta. Vajaa kolmasosa järjestelmistä oli nykymuotoisia maaperäkäsittelyitä ja loput pääasiassa pelkkään saostussäiliökäsittelyyn perustuvia järjestelmiä ja vähäisten vesien järjestelmiä.

Yhteenveto kiinteistöjen nykyisistä jätevesijärjestelmistä

Luokittelu Suomen ympäristökeskuksen pohjalle

Neuvontakäyntejä tehtiin yhteensä 947 kpl (toteuma 55 %)

Huom! Yhteenvedosta puuttuu 7 erikoiskohdetta (marjatila ja asumattomia kiinteistöjä)

Järjestelmä, jossa kaikki jätevedet käsitellään yhdessä (sis. vesi-wc)

	Vakituinen asutus KPL kiinteistöjä	Vapaa-ajan asutus KPL kiinteistöjä
Saostussäiliö (1, 2 tai 3-osastoinen), joiden jälkeen ei muuta käsittelyä	216	9
Muu (järjestelmä joka ei ole riittävä)	310	12
Järjestelmä riittämätön - yhteensä	526	21
Vanha maaperäkäsittely	60	5
Muu (pieniä toimenpiteitä vaativa tai vanheneva ratkaisu)	30	4
Pieniä toimenpiteitä vaativa tai vanheneva ratkaisu - yhteensä	90	9
Toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	89	3
Toimiva ja riittävä laitepuhdistamo	50	0
Kaikki jätevedet umpisäiliöön	21	1
Muu (järjestelmä kunnossa)	2	0
Järjestelmä kunnossa - yhteensä	162	4
Neuvottuja kiinteistöjä	778	34
Ikävapautettujen kiinteistöjen määrä	43	-
Yhteensä	778	34

**Järjestelmä, jossa wc-vedet ja muut jätevedet käsitellään erikseen tai wc-
vesiä ei ole**

	Vakituinen asutus KPL kiinteistöjä	Vapaa-ajan asutus KPL kiinteistöjä
Järjestelmä riittämätön - yhteensä	42	1
Pieniä toimenpiteitä vaativa tai vanheneva ratkaisu - yhteensä	20	2
Umpisäiliö + toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	18	1
Umpisäiliö + toimiva ja riittävä laitepuhdistamo (harmaavesisuodatin)	0	0
Umpisäiliö + muu riittävä käsittely	0	0
Kuivakäymä + toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	2	0
Kuivakäymä + toimiva ja riittävä laitepuhdistamo (harmaavesisuodatin)	0	0
Kuivakäymälä + muu riittävä käsittely	1	0
Muu (järjestelmä kunnossa)	1	0
Järjestelmä kunnossa - yhteensä	22	1
Jäteveden määrä vähäinen - yhteensä	18	22
Neuvottuja kiinteistöjä	102	26
Ikävapautetut kiinteistöt	10	-
Yhteensä	102	26